

CODEX DORESTAD

Versie 1 dd. 10-11-2007

Een woord vooraf	4
Geschiedenis van Dorestad	5
Het ontstaan van de stad – 600 tot 750	5
De eerste golf: Karel de Grote en de Vikingen – 750 tot 1100	5
Stadsrechten: sterke groei en traag verval – 1100 tot 1500	5
Religieuze oorlogen: opleving en specialisatie – 1500 tot 1700	5
Industriële revolutie: revitalisatie en verstedelijking – de 18 ^e en 19 ^e eeuw	5
De grote oorlogen: modern Dorestad – de 20 ^e eeuw	6
Dorestad bij Nacht	6
Dorestad anno 1999.....	7
Geografie	7
Vervoer.....	7
Handel en Industrie	8
Onderwijs.....	8
Cultuur	9
Sport.....	9
Geloof.....	9
Politiek	10
Burgemeester Han van Waning (PvdA): Openbare Orde en Veiligheid	10
Wethouder Wim Couwenberg (PvdA): Verkeer, Vervoer en Organisatie	10
Wethouder Eugène van den Langenberg (VVD): Wonen en Ruimtelijke Ordening.....	10
Wethouder Simon Backes (PvdA): Participatie en Cultuur.....	10
Wethouder Peter Blonk (VVD): Financiën, Sport en Buitenruimte	11
Wethouder Joost van Strien (CDA): Volksgezondheid, Welzijn en Maatschappelijke Opvang.....	11
Wethouder Veronique Scheffraan (CDA): Werk, Sociale Zaken, Jeugd, Gezin en Onderwijs.....	11
Wethouder Jan-Willem Aldeliefste (VVD): Economie, Haven en Milieu	11
Binnenstad.....	12
Gemeentehuis van Dorestad	12
Kasteel Duurstede	12
Oude Haven	13
Centraal station	14
Busstation.....	14
Rangeerterrein Leede.....	15
Kaasmarkt	15
Hartbuurt.....	16
Hart Ziekenhuis	16
De Plaza.....	16
De “Knip”	17
Buitenkwartier	18
Ravenswaal College.....	18
Schippersinternaat Admiraal Tromp.....	18
Waalhallen.....	18
Kooten.....	19
Petrus en Pauluskerk.....	19
De “Glazen Kathedraal”	19
Camping Arlije	19
Castellumwijk	20
Golfcentrum Batauwe	20
De Arcadia-Kliniek	20
Huis van Thuyne.....	20
Stadsdeel West.....	22
Transferium Ossenwaard	22
Hoofdbureau Politie Dorestad	22
Universiteit van Dorestad.....	22
Stadsdeel Oost.....	24
Sint-Elisabethcentrum.....	24
Prinses Marijkesluizen	24
Lodewijk van Deijsselstraat 45.....	24
Stadsdeel Zuid.....	25

Stadion Mansveldt	25
Ziekenhuis Arrenstein	25
Ten Cate Fabriek	25
Kunstenaarsbuurt	27
Winkelcentrum de Kaag	27
Museum voor Moderne Kunst	27
Speelgoed, treinen en hobbywinkel "Otten"	27
Oranjewijk	28
Dansschool Breughel & Fils	28
Dierenpark Dorestad - "De Oude Dierentuin"	28
Overlangbroek	29
Langbroekhaven	30
Gemeentelijke Energiecentrale	30
Ecodok	30
Hofsteede–de With Constructies – Locatie Lekdijk	30
Project Noordoever Ravenswaal – de Broekerwaard	32
De oude koolteerfabriek	32
Waco Beton	32
De Watertoren	33
Eck en Wiel	34
Dow - Chemische fabriek	34
Penitentiaire Inrichting Maurik	34
Scheepssloperij Rijswijk N.V.	34
Buitenwijken & randgemeentes	36
Waterzuiveringsinstallatie Caspargauw	36
Fort Vechten	36
Kellerhaven	36
Appendix I – Opleidingen Universiteit Dorestad	37

Een woord vooraf

Dorestad. In onze wereld een serie opgravingen waar nu Wijk bij Duurstede ligt, vooral voer voor archeologen. Er bestaan een aantal prenten en schilderijen van het verhaal van de vikingplunderingen van de handelsstad en voor de rest een hoop droge artikelen over haar rol in het koninkrijk van Karel de Grote.

Dorestad. In onze versie van de World of Darkness een voormalige Romeinse buitenpost, vroeg-Christelijk dorp, middeleeuwse handelsstad en bruisend industriegebied, bewoond door generaties Franken, Vikingen, Saksen, Friezen en Nederlanders. Eén van de grootste steden van Nederland met ruim 800.000 inwoners, waarvan er een paar er een toch wat vreemd dag- en nachtritme op nahouden...

Aanvankelijk bestond de stad uit niets meer dan een paar pagina's redelijk summiere beschrijving (voor ons doen, dan) en we kregen dan ook een hoop aanvulling van spelers en NPC's die hun eigen bedrijfjes, huizen en jachtgebieden aan ons doorgaven. Wat dat betreft is de stad een heel eigen leven gaan leiden: het zijn jullie geweest die met hun invloeden en vragen wat er nu precies allemaal in de stad was die veel van de stad hebben vormgegeven en ons hebben laten nadenken over Dorestad op heel nieuwe manieren.

Dus, hier is het dan: de bijgewerkte informatie over Dorestad, uitgebreid met alle dingen die alle deelnemers aan het evenement nog hebben toegevoegd, storytellers inclusief. De informatie hieronder is voor de inwoners van Dorestad dus IC redelijkerwijs bekend. Veel ervan leest weg als het gemiddelde wikipedia-artikel, maar hier en daar hebben we stukjes toegevoegd speciaal voor de ondode inwoners van Dorestad.

Eerst zul je een stukje geschiedenis vinden over Dorestad, gevolgd door een algemene beschouwing, geografisch en politiek. Vervolgens gaan we door met een wijk-voor-wijk beschrijving van de directe omgeving, met voor elke wijk drie locaties die de sfeer van de wijk typeren; sommige zullen jullie kennen of zijn geweest, andere zijn weer nieuwe locaties die wellicht op een toekomstige evenementen worden ingezet. Natuurlijk zijn dit lang niet alle interessante locaties in Dorestad, maar we moesten ergens een grens trekken.

We hebben in deze ook een balans proberen te vinden tussen detailniveau, hoeveelheid informatie en sfeer. Je hoeft het zekerniet allemaal uit je hoofd te leren, en het niveau aan detail is puur ter ondersteuning en verrijking van de spelwereld. Mocht je meer detail willen kunnen we je, binnen redelijkheid, hieraan helpen.

Voor nu, veel plezier.

Lextalionis Spelleiding

Geschiedenis van Dorestad

“Welkom in Utopia!” – Bruno Wolff van Metering / Ariadne van Heemst

De geschiedenis van Dorestad is getekend door een paar korte periodes van explosieve groei gescheiden door lange perioden stilstand en stagnatie. Gebouwd als Romeinse buitenpost op een van de weinige hoger gelegen stukken land in de splitsing van de Rijn en de Lek verviel het langzaam weer terug naar een dorp toen het Romeinse Rijk zich terugtrok. Tegen de 5e eeuw was het niets meer dan een kleine gemeenschap, alleen het bemenen waard vanwege de lange pieren die konden worden gebruikt door de grotere schepen die de rivieren bevoeren.

Het ontstaan van de stad – 600 tot 750

Rond 600 vestigde de muntsmid Madelinus zich in het ontwikkelende dorpje en zette de gemeenschap op de kaart door het slaan van gouden munten die “Dorestati Fit”, “gemaakt in Dorestad”, met zich meedroegen. Meer en meer schepen deden de havens aan, en de Merovingische Bovenstad en de Karolingische Onderstad ontwikkelden zich langzaam.

De eerste golf: Karel de Grote en de Vikingen – 750 tot 1100

Rond 750 verandert dit als het Frankische Rijk zijn hoogtijdagen beleeft onder leiding van Karel de Grote. De relatief kleine Doresteden veranderen in een aantal korte decennia in het grote Dorestad, persoonlijk bezit van de Keizer; de strategische ligging zorgt ervoor dat goederen van diep in het Frankische Rijk naar steden zoals London & York worden vervoerd.

Echter, dit trok de aandacht van de Noormannen die Dorestad op de rand van de afgrond brachten met een serie van plunderingen. De bescherming van het Frankische Rijk viel weg met de dood van Karel de Grote, en de stad bloedde langzaam dood. Echter, de plunderingen stopten tegen het jaar 800 omdat in een meesterzet het stadsbestuur de Vikingheerser Hrorek verkozen tot koning. Zijn naam werd snel verbasterd tot Rorik, en hij zette zich in om de handelsbetrekkingen met Germaanse en zelfs Frankische steden aan te halen om het overleven van de stad te garanderen.

In een anticiperende zet begon hij leden van de burgerbevolking te wapenen en te trainen, en er werd een wacht opgezet die niet alleen bij Dorestad zelf, maar ook bij een aantal kilometers verderop gelegen Romeinse fortificaties langs de Kromme Rijn zou gaan patrouilleren. Deze wacht wist een aantal plunderingen van de Noormannen te voorkomen en deze werd dan ook officieel gemaakt als gilde van de stad tegen het jaar 900. Vanaf die periode was er een traag maar aanzienlijk verval aangezien de politieke situatie in Europa snel veranderde. Rorik stief kinderloos en de stad werd weer een vrij domein onder bestuur van een raad. Handel liep terug en de stad kromp in.

Stadsrechten: sterke groei en traag verval – 1100 tot 1500

In 1122 was de volgende grote opleving, aangezien het gebied stadsrechten verkreeg, en werd voorzien van een wal met muren en poorten. Opnieuw kende Dorestad door de handel een grote bloei waar zelfs het nabij gelegen Utrecht niet tegenop kon. Zo had de stad vier jaarmarkten en was er gedurende het hele jaar veel scheepvaartverkeer. Echter, in deze tijd begon ook de loop van de Rijn te verschuiven door toenemende verzanding, en werd het onderhoud voor de pieren die de stad al zo lang hadden voorzien ondraaglijk. Het accent van de handel aan de Rijn werd langzaam verplaatst van Dorestad naar Utrecht. Ook nu weer begint Dorestad aan een langere periode van verval.

Religieuze oorlogen: specialisatie – 1500 tot 1700

Tegen 1550 kent de stad weer een korte opleving als Utrecht zware averij oploopt in religieuze strubbelingen en zwicht onder een Spaanse bezetting. Deze situatie was echter van korte duur, want in 1577 verjagen de Utrechters met succes de Spaanse troepen uit de stad en begint het ongunstiger gelegen Dorestad weer terrein te verliezen. De stad houdt het hoofd boven water door langzaam de havenactiviteiten af te stoten en zich te concentreren op nijverheid en handel in zaken zoals textiel en goed geschoolde arbeidskrachten. Ironisch genoeg is de uitbreiding van Utrecht juist hetgeen wat Dorestad in staat stelde om deze omslag te maken en te blijven bestaan als onafhankelijk gebied.

Industriële revolutie: revitalisatie en verstedelijking – de 18^e en 19^e eeuw

Aan het begin van de industriële revolutie was Dorestad slechts een kleine gemeenschap van goed opgeleide vakmensen en handelaren onder de rook van Utrecht, en daarom uitstekend in de positie om gebruik te maken van de veranderende tijden. De gemeenteraad kwam met een drastisch plan om

gronden rond de stad goedkoop te maken voor grote bedrijven en zo de bouw van fabrieken te stimuleren. Vooral de verzande grond waar voorheen de havens lagen, tussen de stad zelf en de Rijn, waren uitermate geschikt. Het plan werkte wonderwel, en binnen twee korte jaren groeide Dorestad weer explosief wanneer grote textiel fabrieken zich om de hele stand heen vestigen, en grote wijken werden bijgebouwd om de grote aanwas van goedkope werkkrachten te huisvesten.

De grote oorlogen: modern Dorestad – de 20^e eeuw

Aan het begin van de Eerste Wereldoorlog telt Dorestad als 3e handels- en industriestad van Nederland weer mee. Echter, ook deze explosieve groeiperiode kwam ten einde, en naarmate de 20e eeuw vorm kreeg verdween de noodzaak voor de grote fabrieken rond Dorestad. Een plan tot omvorming van de industrie naar andere doeleinden om de winstmarge te behouden liep stuk door de Tweede Wereldoorlog, en hoewel Dorestad niet de vernietiging van bijvoorbeeld Rotterdam deelde werd de stad hard getroffen door de hongerwinter van 1945 door het gebrek aan enige vorm van werk en inkomen van bijna driekwart van de bevolking. Na de capitulatie van de Duitsers was er wel weer een grote influx aan nieuwe inwoners toen Dorestad profiteerde van de wederopbouw van Nederland. Haar enorme fabriekscapaciteit zorgde voor een hoop werk en de stad kwam snel weer op vooroorlogs niveau door riant overheidssteun. Echter, de revitalisatie van het centrum zodat commerciële bedrijven er zich zouden vestigen slaagde maar gedeeltelijk, wel resulteerde het in de her- en uitbouw van de Universiteit van Dorestad. Gedurende de 70'er en 80'er jaren verplaatste de chemische industrie die Dorestad telde zich richting Rotterdam door de gunstiger ligging van de Rotterdamse havens en haar nieuwe raffinaderijen. Gedurende deze jaren wist de stad qua inwonersaantal nog op pijl te blijven, maar in de 90'er jaren vertrok de jeugd massaal naar andere steden door toegenomen mobiliteit, en loopt de stad nu tegen een klassieke vergrijzing aan te kijken, waar de gemiddelde leeftijd van de inwoners elk jaar weer stijgt.

Dorestad bij Nacht

De geschiedenis van de vampiers in Dorestad begint aanzienlijk later dan die van de stervelingen. Voor zover bekend had de stad tot in het midden van de 16e eeuw geen vaste populatie, net als veel van de Lage Landen. Voor deze periode waren er simpelweg onvoldoende steden en populatiedichtheid om een vampier permanent te ondersteunen. Er zijn veel meldingen van Gangrel die geheel Holland als domein hebben gezien voor deze periode, maar hun invloed was minimaal. Het waren vooral de Ventrue uit Germania Major en de Brujah vanuit Vlaanderen die Dorestad voor het eerst aandeden en er langer verbleven, maar zij trokken dan ook vrij snel weer door wanneer de stad inslonk.

Het begin van de permanente aanwezigheid van Verwanten begint bij de huidige Prins van het Domein, die samen met een aantal lotgenoten aan het begin van de industriële revolutie haar invloed en die van haar mede-Ventrue heeft laten gelden om de textiel fabrieken aan te trekken en zo haar Domein te laten groeien.

Dit was overduidelijk succesvol, en rond 1850 ondersteunt Dorestad voldoende leden van de Camarilla om een volledige Raad van Primogen op te zetten. Vertegenwoordigers van alle Geslachten namen hierin zetel en Dorestad kreeg de status van Camarilla Domein binnen de Lage Landen. Sinds die tijd ondersteunt de stad een betrekkelijk stabiele populatie Verwanten van de Camarilla en wordt zij gezien als een van de belangrijkste Domeinen in het westelijk halfmond.

Dorestad anno 1999

“Deze stad is wat die is omdat haar inwoners zijn wie ze zijn.” – Plato

Dorestad is de derde stad van Nederland (863.531 inwoners, 1990) na de Amsterdam en Rotterdam en de grootste stad in de provincie Utrecht. De zoetwater-overslaghaven is de grootste van de wereld en de stad is al sinds het jaar 700 na Chr. een belangrijke handelsstad, iets wat sinds de industriële revolutie alleen nog maar toe is genomen. De naam “Dorestad” (Dorestati) lijkt te zijn ontstaan toen rond 600 de stad voor het eerst gouden munten ging gebruiken in haar handel onder leiding van de muntsmid Madelinus. De munten geslagen bij de haven kregen het opschrift “Dorestati Fit” mee, gemaakt in de Doresteden, en de naam bleef hangen.

Vandaag de dag is Dorestad een vrij grauwe industriestad en er is duidelijk aan af te zien dat belangrijke groeimomenten tijdens de Industriële Revolutie en net na de Tweede Wereldoorlog waren. Veel van de woningen zijn gebouwd om arbeidskrachten te huizen voor de zich vestigende industrieën, en deze huisjes zijn veelal te klein om te voldoen aan de meeste moderne standaarden. Stedelijke vernieuwing gaat nog erg langzaam, echter, en daarom heeft Dorestad een van de hoogste inwonertallen per vierkante kilometer in Nederland.

Geografie

De stad is ontstaan in het kruisingsgebied van de Lek, de Waal en de Kromme Rijn, waar aanvankelijk een serie lange pieren langs de rivieren lagen. Door verzanding en verandering van de loop van de rivieren was de stad aanvankelijk verdeeld in twee stukken: een Merovingische bovenstad met burcht, het administratieve centrum, en de Karolingische onderstad met de haven en het grootste deel van de werkende bevolking. De meeste archeologische vondsten zijn gedaan in de bovenstad bij bouwprojecten tussen 1950 en 1970; wat er rest van de onderstad is waarschijnlijk tijdens de verschuiving van de rivieren op de bodem van de Ravenswaal terecht gekomen.

De stad zelf heeft zich op de noord-oever van de Ravenswaal en de Lek gevormd en daar ligt nog altijd haar centrum. De grootste verandering in haar aanzicht in de afgelopen eeuw in was de aanleg van het Amsterdam-Rijnkanaal, dat langs de Waal, Ravenswaal en Lek dwars door het stedelijke gebied van Dorestad loopt. Hierdoor was er een directere verbinding met de handelspartners van Dorestad, en een nieuw industriegebied werd net boven de A15 gebouwd nabij Tiel, Kellerhaven, om diepwaterhaven Langbroek bij Dorestad te ontlasten. Hoewel de planning al rond was in 1931 duurde het tot 1952 voor het kanaal open was, en in 1965 en 1981 werd het kanaal nog twee keer verbreed om de toegenomen capaciteit van nieuwere generatie binnenvaartschepen aan te kunnen.

Op het moment beslaat de stad de grond van de A12 in het noorden tot net boven de A15 in het zuiden met de Utrechtse Heuvelrug en de A2 die de stad in het oosten respectievelijk westen begrenzen. Veel deelgemeenten zijn opgenomen in Dorestad gedurende de agressieve groei tijdens en na de industriële revolutie en Tweede Wereldoorlog, met als meest recente aanwinst Houten in 1994 ten koste van oude concurrent Utrecht.

Vervoer

Met de auto is Dorestad uitstekend bereikbaar buiten de spits, minus het erg auto-onvriendelijke centrum. De A12 is de belangrijkste verkeersader in de West-Oost verbinding, met als drukste punt de afslag 19 bij Bunnik. Vanaf dat punt loopt de N229 langs het centrum van Dorestad over de Onze-Lieve-Vrouwenbrug de gehele lengte van de stad; de weg zelf heeft een slechte reputatie als flietpaal paradijs maar is de meest toegankelijke provinciale weg met haar twee banen. De A2 en de A27 verzorgen de verbinding met Noord- en Midden-Nederland via Utrecht en Amsterdam, en Zuid-Nederland via 's Hertogenbosch; de belangrijkste afslag daar is de N320 voor knooppunt Vianen. De A15 loopt onder Dorestad langs en heeft ook een aansluiting met de N229 bij Avazaath en N233 bij Kesteren. Verhoudingsgewijs is het de rustigste weg en heeft het verkeer hier de meeste ruimte. Wat betreft scheepvaart is het Amsterdam-Rijnkanaal het drukste, vooral nabij de Prinses Irenesluizen bij de kruising met de Lek en de Prinses Marijkesluizen bij de kruising met de Ravenswaal met ruim 50.000 schepen per jaar. De Oostelijke arm van de Ravenswaal ziet ook veel scheepvaart door de jachthaven nabij het centrum en de diepwaterhaven Langbroek onder de Oranjebuurt. Voor de rest zien de Lek en de Ravenswaal vooral veel recreatieverkeer in de zomer. De Kromme Rijn die door de

grachten van de stad loopt en via Kooten naar Utrecht meandert heeft veel sluizen en is daarom alleen geschikt voor kleine bootjes, iets wat de kanoërs waarderen.

Treinverbindingen lopen naar Amsterdam in het Noorden, naar Rotterdam in het Oosten, richting 's Hertogenbosch in het Zuiden en Arnhem in het Oosten. Voor zover het mogelijk is is Dorestad een kruispunt van Nederland en kent het een van de drukste centrale stations met 20 sporen en perrons. Helaas rijdt de Thalys er nog niet en lijkt het moeilijk te gaan worden om de HSL via het drukke en volle station te laten lopen.

Openbaar vervoer binnen Dorestad zelf wisselt sterk: het centrum is erg auto- en busonvriendelijk, en trams kunnen er ook niet goed in worden verwerkt. Een aantal grote betaalde parkeerplaatsen met bus- en tramverbindingen, de zogenaamde Transferia, liggen om het centrum heen in een poging het bereikbaar te houden. Voor de rest is er streekvervoer in de hele regio, al heeft door een groot aantal incidenten van geweld en vandalisme zowel het tram- als busverkeer een nare reputatie.

Binnen Dorestad is net als in Amsterdam vooral overdag de fiets het meest effectieve vervoersmiddel. Vouwfietsen zijn vooral erg populair onder de studenten omdat die fietsen mee kunnen in het OV en de collegezaal. Hoewel fietsendiefstal nog niet zo erg is als Amsterdam is meer dan één student lopend naar huis gegaan na een lange collegedag...

Handel en Industrie

Dorestad staat bekend om haar praktische aanpak en arbeiders en is dan ook het thuis van meerdere steenfabrieken, staalfabrieken en textielbedrijven, met als grote voorbeelden Mittal Steel Company, Roodvoet Steen & Beton en Ten Cate Textiel. Ook biedt het onderdak aan veel bouwbedrijven die dankbaar gebruik maken van de goedkope krachten die in de uitgebreide arbeiderswijken van de stad huizen.

De Universiteit van Dorestad richt zich ook sterk op het bedrijfsleven met Bedrijfskunde, Bestuurskunde en Bedrijfsrecht, verspreid door de hele stad. De Universiteit heeft een sterke traditie van stageplekken en nauwe samenwerking met de lokale en globale bedrijven in de hele regio, tot zover als Utrecht en Tiel. In de commerciële sector zijn plaatselijke hoofdkwartieren van de AITA, Deloitte, Nationale Nederlanden, PriceWaterHouseCoopers, Koninklijke PTT Nederland, CMG, Coca Cola, Ravex International en Ernst en Young te vinden, alsmede distributiecentra voor de meeste landelijke supermarkketens die de stad zien als zowel goede afzetmarkt als springplank naar de rest van Nederland. Wel is het zo dat aan de randen van de stad, vooral bij de file-gevoelige A12, meer en meer panden te koop staan, van kantoren tot opslagloodsen. De leegstand wordt met initiatieven van de Gemeente bestreden, maar heeft niet kunnen voorkomen dat er een aantal gebouwen al jaren ongebruikt zijn.

Onderwijs

Met 190 basisscholen en 19 grote scholengemeenschappen is Dorestad in basis en middelbaar onderwijs goed voorzien, al is de onderwijsinspectie niet altijd te spreken over de kwaliteit. Een aantal van de 'vrije' basisscholen levert steevast leerlingen af met een taal- en rekenachterstand en hierdoor vallen vooral op de mavo veel leerlingen uit.

Ook hebben de scholen te lijden onder een verhardende stemming: zo heeft de grootste scholengemeenschap, de Friso van Alkemade voor mavo en havo in Oud-Zuid recent privé-beveiliging en metaaldetectors ingeschakeld om het fors toenemende wapengebruik onder leerlingen in te tomen na bedreiging van meerdere docenten door een eindexamenklas. Zelfs de voormalige trots van het middelbare-schoolsysteem, het Ravenswaal College, heeft te kampen met meer leerlingen dan het aankan en hierdoor een toegenomen druk op de normaal sterk gemotiveerde leerlingen en leraren. Dorestad telt zowel een grote Universiteit als Hogeschool, die beiden een uitgebreid pakket aan opleidingen bieden, vooral in het bedrijfssegment. Sterke banden met het bedrijfsleven hebben al meerdere beschuldigingen van corruptie opgeleverd richting zowel Universiteitsraad als bedrijfsleven, maar feit blijft dat de meeste studenten snel aan goede stages komen en vaak blijven werken in het bedrijfsleven van Dorestad. Haar vijf faculteiten zijn de Faculteit der Rechtsgeleerdheid, Economie en Bestuurs- en Organiseringswetenschap, de Faculteit der Natuurwetenschappen, Wiskunde en Informatica, de Faculteit der Economie en Bedrijfskunde, de Faculteit der Maatschappij- en Gedragwetenschappen en de Faculteit der Bètawetenschappen die samen bijna 60 studierichtingen aanbieden die de klassieke opleidingsstructuur tot Doctorandus kennen.

Cultuur

Er zitten 7 onafhankelijke bioscopen en filmhuizen in Dorestad, met nog eens 6 die tot een grote landelijke keten behoren. Tevens zijn er meerdere theaters waar doorlopend toneelstukken en musicals worden gehouden waarvan het bekendste het Oude Operahuis is. Hier draaien bekende en minder bekende toneelstukken en worden hitmusicals zoals "My Fair Lady" en het nog altijd sterk draaiende "Cats" afgewisseld met lokale producties zoals een musicalbewerking van "Ciske de Rat" en "De Glorie van Altenstadt".

Betreffende monumentenzorg is Dorestad een gekke mengeling. Vooral rond de industriële revolutie zijn veel monumentale panden gesloopt ten behoeve van vooruitgang, waaronder een tweetal kloosters om plaats te maken voor een brug en uitbreiding van de haven. Tegenwoordig zijn veel van de oudere inwoners enthousiast beschermer van hun erfgoed, al is het soms minder dan een halve eeuw oud, en de Gemeente heeft in de afgelopen jaren veel van haar plannen zien stranden op monumentenzorg. Dit heeft ook weer gezorgd voor leegstand in veel oudere panden omdat deze te duur zijn en niet kunnen worden aangepast aan moderne veiligheidseisen, maar er wordt nu gewerkt aan een wijziging van het bestemmingsplan die de monumentale waarde intact laat maar de gebouwen wel nieuw nut kan geven.

Bekendste museum is het Provinciaal Museum Dorestad; de tentoonstellingen gaan vooral over de geschiedenis van de Doresteden door de eeuwen heen met een indrukwekkende collectie munten en opgegraven artefacten. Ook onderhandelt Conservator Le Blanc regelmatig met musea over de hele wereld om interessante exposities naar het land te krijgen. Zo staat er in 1999 een uitgebreide Egyptische tentoonstelling in de planning, met daarna een exposé over de vroege geschiedenis van Handel in de Lage Landen. In de Castellumwijk ligt een dependance van het Museum, gebouwd over de resten van het Romeinse Castrum die daar zijn gevonden tijdens de bouwwerkzaamheden, en hier gaat het vooral over de stichting van de *Dorestati* in de Romeinse tijd. Belangrijkste publiekstrekker naast het Provinciaal Museum is het Maritiem Museum met een replica van de *Duyvken*, het VOC schip dat Australië ontdekte, en de *Buffel*, een oud opleidingsschip van de Nederlandse Marine.

Sport

Dorestad kent een aantal tennis-, hockey-, zwem-, en roeiverenigingen, vooral op en rond de Universiteit. Het tijdverdrijf voor de rijkere inwoners is vooral tennis met twee grote clubs in de Castellumwijk en Stadsdeel Oost; ook huist de Castellumwijk een grote Golfbaan. Twee gemeentelijke zwembaden in de Kunstenaarsbuurt en het Centrum bieden onderdak aan een duikclub, waterpolo en schoolzwemmen. Door het grote regeringsproject in de 50'er jaren om gymzalen door heel Nederland te bouwen kent Dorestad bij vrijwel elke basisschool een kleine gymzaal met nog 17 grotere zalen door heel de stad verspreid.

Bekendste uitlaatklep van de gemiddelde Dorestadter is de Eredivisieclub FC Dorestad. De club is ontstaan in 1954 bij een fusie tussen verschillende voetbalclubs uit de regio met Groen-Wit '03. Groen-Wit speelde al in de Eerste Divisie en deze trend zette het nieuwe FC Dorestad ook voort waardoor het nu een van de Eredivisieclubs is van Nederland die zich kan meten aan clubs zoals PSV en Ajax. De club is helaas vooral bekend om zijn harde kern aan supporters, waar de ME zijn handen vol mee heeft. Mede hierdoor heeft de club al meerdere malen boetes moeten betalen aan de KNVB voor spreekkoren en heeft het de dubieuze eer om in Nederland de club te zijn met de meeste wedstrijden die zonder publiek zijn gespeeld. De club speelt thuis in het bekende Groen-Wit en uit in Zwart-Rood tenue.

Het oude stadion van Groen-Wit, Mansveldt, ligt op de rand van een van de probleemwijken van Dorestad en tevens naast de beoogde HSL route; hierdoor wordt voorzichtig gekeken naar een sloop in 2002. Verwacht wordt dat FC Dorestad het seizoen 2002 / 2003 zal openen in een nieuw multifunctioneel stadion, al is nog niet duidelijk waar dit dan zou moeten worden gebouwd. Toen dit bekend werd onder supporters ontstond er een grimmige sfeer, en de ME is bij elke wedstrijd van FC Dorestad dan ook heel alert op het gedrag van 'haar' fans.

Geloof

De handelsgeest en praktische inslag van Dorestad is gemakkelijk terug te zien aan de tijd die haar inwoners besteden aan het belijden van hun geloven. De stad zelf heeft een aantal kerken, maar dit zijn vooral kerken die tijdens de grote uitbreidingen in de oude dorpskernen stonden die zijn opgenomen in de Gemeente Dorestad. Hoewel de stad zelf rond 800 de zetel was van de Bisschop van Utrecht zijn de laatste resten ervan gesloopt rond 1900 om plaats te maken voor zware industrie

en de zich uitbreidende infrastructuur, met als bekendste voorbeeld het Onze-Lieve-Vrouwenklooster dat plaats moest maken voor de gelijknamige brug.

Wel kent Dorestad door haar arbeidersverleden een bonte verzameling aan geloven, en de stad heeft, niet verbazend, ook meerdere Moskeeën en Synagogen, al is afgesproken met vertegenwoordigers van alle geloven door de Gemeenteraad dat de gebouwen “in het historische karakter van de stad moeten passen”. De gebouwen mogen dus niet opvallen en hierdoor pogen B&W om eventuele geloofsgerelateerde onrust zoals Rotterdam die kent te voorkomen.

Politiek

Dorestad haalde opgelucht adem na de Gemeenteraadsverkiezingen van 1998, net als de meeste grote steden van Nederland. De verwachte zege van extreem-rechtse partijen zoals de Volksunie Nederland, de Centrum Democraten en CP '86 bleef uit, een groeiende vrees nadat in België het Vlaams Blok wel aan kracht had gewonnen. De opkomst was echter met 48,5 procent historisch laag te noemen; vooral jongeren en jongvolwassenen stemden niet uit desinteresse of protest. De klassieke 'grote drie' haalde de meeste stemmen met de PvdA als grote winnaar, iets dat niemand verbaasde in de industriestad.

Van de 45 zetels die de Gemeenteraad telt zijn er op het moment 14 voor de PvdA, 6 voor de CDA en 10 voor de VVD, waardoor deze drie een meerderheidsblok vormen. Verbazende winnaars waren Dorestad Belangen met 4 zetels, de Stadspartij met 1 zetel en de Ouderen Unie met nog eens 1 zetel, een teken dat lokale partijen langzaam aan kracht winnen. De rest van de landelijke partijen lieten gemengde scores zien: Groen Links doet het als vanouds goed door de studenten in Dorestad met 4 zetels, de SP behoudt zijn 4 zetels en de “Kleine Christelijke partijen” CU & SGP komen samen niet veel verder dan 1 zetel.

Burgemeester Han van Waning (PvdA): Openbare Orde en Veiligheid

Na opgeklommen te zijn van zijn plaats als loco-burgemeester na een schandaal met de bekostiging van de renovatie van het gemeentehuis wist Han van Waning tijdens de verkiezingen van 1992 benoemd te worden door de Kroon als Burgemeester van Dorestad. Als veteraan politicus is hij in 1998 begonnen aan zijn derde en naar eigen zeggen laatste termijn: bij de verkiezingen van 2002 wil hij de stap maken naar Den Haag om zitting te nemen in de regering. Zijn beleid is er vooral een van stabiliteit en langzame vooruitgang, en meer dan eens hebben vooral jongere Verwanten de vergelijking getrokken tussen de nachtelijke maatschappij en het B&W van Dorestad. Omdat hij geboren en getogen is in Dorestad is hij erg populair onder de 'lagere' sociale strata, mede door zijn bijbaan als voorzitter van de Carnavalsvereniging “De Brontappers” waar hij ironisch genoeg in 1989 als 'Prins Carnaval' fungeerde.

Wethouder Wim Couwenberg (PvdA): Verkeer, Vervoer en Organisatie

Wim is vooral de stille kracht achter het PvdA beleid en kreeg hierdoor na onderhandelingen van de gemeenteraad de portefeuille waar hij om gevraagd had. Inmiddels is hij bezig aan zijn tweede ambtstermijn en wil hij vooral de bereikbaarheid van Dorestad ten goede komen. Hij werkt veel aan het HSL plan en kort geleden is hij begonnen aan een conceptplan met de hulp van Gemeente Rotterdam voor de aanleg van een metro in Dorestad. Hij verwacht niet dat hij lang genoeg zit om ook dat af te maken maar wil zeker dat voor de volgende verkiezingen de HSL een feit is.

Wethouder Eugène van den Langenberg (VVD): Wonen en Ruimtelijke Ordening

Na een paar jaar als staatssecretaris van financiën besloot Eugène het relatief rustiger aan te doen en werd actief in de politiek van de stad waar hij jaren daarvoor Bedrijfskunde had gestudeerd. Hij is vooral op zoek om succesverhalen zoals de Castellumwijk te herhalen en is daarom nu in onderhandeling met een aantal bedrijven in Dorestad om geplande, bedrijfs-gesponsorde kwaliteitswoonwijken te bouwen om het HSL traject heen. Ook vervult hij de positie van loco-burgemeester, vooral dankzij zijn ervaring in Politiek Den Haag.

Wethouder Simon Backes (PvdA): Participatie en Cultuur

Wat betreft politiek is Simon een vreemde eend in de bijt omdat hij is afgestudeerd in Amsterdam aan de Vrije Universiteit in Moderne Kunst en Cultuur. Toch is hij via enkele omwegen in Den Haag en Kollumerzwaag nu Wethouder in Dorestad met een portefeuille die hem op het lijf geschreven lijkt te zijn.

Wethouder Peter Blonk (VVD): Financiën, Sport en Buitenruimte

Voor Peter Blonk is vooral FC Dorestad een zorgenkindje, en de financiën die nodig zijn om de HSL een realiteit te maken. Nu de openbare bezwaarronde voor de HSL gekomen is werken hij en zijn team dag en nacht om te zorgen dat alles alsnog rond komt met instemming van de inwoners van Dorestad.

Wethouder Joost van Strien (CDA): Volksgezondheid, Welzijn en Maatschappelijke Opvang

Dr. van Strien is gedreven en vocaal, vastbesloten om de betrekkelijk slechte volksgezondheid in Dorestad aan te pakken. Hij heeft inmiddels ook met steun van enkele personen in het zakenleven en giften van geloofsorganisaties een aantal nieuwe opvangcentra van de grond gekregen en kijkt nu naar de mogelijkheid om een geheel nieuw Geriatrisch Verpleeghuis geopend kan worden aan de rand van Dorestad. Een van zijn grootste zorgpunten blijven de grachten van Dorestad-Centrum: hij is er van overtuigd dat deze mede-verantwoordelijk zijn voor het hoge ziekteverzuim onder de inwoners van Dorestad en wil letterlijk schoon schip maken. Voor nu echter ontbeert dit ambitieuze plan zowel geld als 'maatschappelijk draagvlak'.

Wethouder Veronique Scheffraan (CDA): Werk, Sociale Zaken, Jeugd, Gezin en Onderwijs

Als enige vrouw en jongste lid van de Gemeenteraad houdt Veronique zich goed staande. Ze heeft veel moderne ideeën voor haar heel grote portefeuille en wil deze zo snel mogelijk gaan implementeren. Na bijna een jaar plannen en werkbezoeken is ze nu vooral in overleg met jeugdinstellingen en scholen ter verbetering van Dorestad, geheel in de sfeer van "jong geleerd is oud gedaan". Haar belangrijkste wapenfeit tot nu toe is dat in 1998 de intocht van Sinterklaas op *Pakjesboot 12* in de Oude Haven van Dorestad was wat zorgde voor een hoop positieve berichten over haar beleid om Dorestad kindvriendelijker te maken.

Wethouder Jan-Willem Aldeliefste (VVD): Economie, Haven en Milieu

Jan-Willem Aldeliefste is de senior van het College van B&W en heeft de ogenschijnlijk tegenstrijdige portefeuilles van Haven en Milieu naast het al pittige Economie. Desalniettemin werkt hij hard aan het verbeteren van de containeroverslag in de haven en het tegengaan van de vervuiling van de kruisende rivieren Ravenswaal en Lek waaraan Dorestad haar rijkdom heeft te danken. Hij zoekt voor het laatste vooral veel steun van de particuliere sector, maar geld blijft altijd een probleem; ook probeert hij overleg te plegen met milieugroepen zoals Greenpeace en Milieudefensie, wat ook niet altijd even goed is voor zijn werkplezier.

Binnenstad

De binnenstad van Dorestad is een onprettige mix van nauwe laat-middeleeuwse huizen en straatjes, en pogingen van het sterfelijke stadsbestuur om een toeristische trekpleister te maken hebben er niet veel aan kunnen doen dankzij bewonersverenigingen en de strakke Nederlandse wetten op het gebied van monumentale waarde. In theorie zouden grachten zoals Amsterdam, Utrecht en Delft gecombineerd met de stadsvernieuwing zoals in het centrum van Rotterdam een prettige, open, terrasachtige atmosfeer moeten geven die open zou staan voor een dagje modern winkelen met een vleugje oud-Nederlandse architectuur.

In de praktijk betekent het een auto-onvriendelijk, moeilijk bereikbaar centrum. Bussen en trams kunnen niet in de nauwe straatjes komen, en het plan om een metro-stelsel aan te leggen liep stuk op het hoge grondwaterpeil. De nauwe grachtjes met hun stilstaande water kunnen de grotere rondvaartboten niet aan en zijn hun originele doel als openlucht riool nog niet ontgroeid. Zelfs het Centraal Station van Dorestad is gebouwd aan de rand van het centrum omdat de sloop van een kerk die in de weg stond werd voorkomen door lokale bewoners die hun rust verstoord zagen; tegenwoordig staat de kerk gemarkeerd als 'beschermd stadsgezicht'. De moderne gebouwen in het centrum zijn gebouwd op plekken waar oudere gebouwen zijn gesloopt en als gevolg daarvan vaak te klein en te duur voor de gemiddelde bewoner; hierdoor staan er een aantal nieuwere huizen in het centrum tot overmaat van ramp al geruime tijd leeg. Om kraking te voorkomen bespreekt de gemeente op het moment een wijziging in het bestemmingsplan.

Het centrum zelf huist meerdere theaters, bioscopen en restaurants, met een aantal kleinere clubs en uitgaansgelegenheden dicht bij het stadhuis aan de grachten. Hierdoor is het centrum vooral op de vroege avond tot een uur of 10 druk, maar daarna heel rustig; het late uitgaansleven is de afgelopen jaren veelal verplaatst naar de Hartbuurt.

Gemeentehuis van Dorestad

Het pand waar het huidige gemeentehuis in zit is origineel ontworpen als jeugdgevangenis. Door een brand in 1908 moest men uitwijken naar een nieuw pand dat zowel in het centrum lag als de juiste eigenschappen had; uiteindelijk werd het nog niet voltooide complex snel van jeugdgevangenis herbouwd tot gemeentehuis, een functie die het nog steeds vervult.

In 1921 begonnen plannen om het pand te verlaten, maar geldelijke tekorten en politieke discussies zorgden ervoor dat het pand volledig werd vernieuwd in plaats van vervangen. De twee grote vleugels zijn inmiddels al drie keer volledig intern herbouwd (in 1938, 1962 en 1996), maar monumentenstatus heeft tot nu toe voorkomen dat de voorgevel en de ingang zijn aangepast naar moderne wensen, minus een rolstoelingang die bij de grote renovatie van 1996 is toegevoegd. Wel is er een modern administratief centrum verzezen aan de achterzijde van het gemeentehuis waar veel personeel huist en is na lang debatteren ook het stuk tussen de twee vleugels gemoderniseerd inclusief de immer populaire trouwzaal.

Kasteel Duurstede

Na het vertrek van de Bisschop van Utrecht uit Dorestad in de vroege 13^e eeuw kwam Dorestad in handen van de Graaf van Bentheim, die het gehele gebied te leen gaf aan het Geslacht van Abcoude, een oude nobele familie voortkomend uit de Keppelenaarder-adel. Direct werd er een bestaand versterkt huis, grenzend aan het centrum van Dorestad en met uitzicht op zowel haven als beide rivieren, uitgebouwd met een donjon en een aarden wal.

In de volksmond werd het complex al snel 'Kasteel Duurstede' genoemd, wat naar verluid de bijnaam van Dorestad was bij de Bisschop van Utrecht vanwege de hoge prijzen die de stad rekende voor diensten aan geestelijken. Ironisch genoeg kwam het kasteel in goede staat in de 15^e eeuw in handen van het Utrechtse Bisdom, en werd achtereenvolgens door drie Bisschoppen als zetel gebruikt. Onder hun leiding werd de Donjon versterkt en uitgebouwd met een stenen verdedigingsmuur naast de aarden wal en drie lagere extra torens met woonvertrekken. In de 17^e eeuw vertrok het Bisdom weer uit Dorestad en verviel het kasteel langzaam omdat de Raad van Dorestad het complex niet onderhield en slechts een paar keer als gevangenis gebruikte als de stadsgevangenis in de haven vol zat.

Deze praktijk hield stand tot 1852 toen de Burgerraad Kasteel Duurstede weer in gebruik nam, eerst als rechtzaal en later als vergaderplek voor bijzondere Gemeenteraadsverkiezingen. Aan het einde van de 19^e eeuw financierden enkele rijke inwoners van Dorestad een Stichting om het beheer over te nemen van de Gemeente en het Dorestadse monument overleefde tot op de dag van vandaag als trouw- en feestlocatie, educatief centrum en populaire plek om kinderseries en tv-films op te nemen. Een van de drie Bisschopstorens staat nog, en de Donjon blijft boven de nog zichtbare aarden wallen

uittorenen waardoor de semi-ruïne een heel romantische aanblik heeft. Opvallend feit voor Verwanten is echter wel dat er op Kasteel Duurstede tot op heden nog nooit een formeel Elysium is geweest, ondanks het feit dat het zonder twijfel een van de oudste gebouwen in Dorestad is.

Oude Haven

De Oude Haven is een voortzetting van de middeleeuwse havens waar Dorestad groot mee is geworden. Gelegen aan de rand van het centrum, precies op de kruising van Lek en Waal, biedt de haven toegang tot de Ravenswaal via de Overlaatsluis en staat in open verbinding met de grachten van Dorestad. Normaal staat de sluis altijd open maar in geval van hoge waterstanden kan deze worden gesloten om te voorkomen dat water de grachten van Dorestad invloeit en kelders onder water zet.

De haven zelf is aan het begin van de industriële revolutie twee keer vergroot, wat ten koste ging van de twee kloostercomplexen: het Onze-Lieve-Vrouwenklooster moest wijken voor de nieuwe brug naar Oost, en het Antonietenklooster werd gesloopt voor de nieuwe vaargeul voor grotere stoomschepen die een nieuwe overslag nodig hadden. Na de Eerste Wereldoorlog nam de nieuwe diepwaterhaven bij Langbroek de functie van de haven meer en meer over en verviel het geheel, maar een ingrijpend plan revitaliseerde de haven door een deel van de oude overslag te dempen voor een aantal parkeergarages en een winkelcentrum; ook werd een groot gedeelte van de haven afgegraven om plaats te maken voor het Amsterdam-Rijnkanaal.

Vanaf dat moment was de haven slechts te gebruiken voor pleziervaart en hiermee is de haven tegenwoordig een leuk uitgaanscentrum en populair bij jongeren om 'in te drinken' voordat ze naar de nabijgelegen Hartbuurt gaan om te clubben. In de oude aardewerkfabriek langs het Amsterdam-Rijnkanaal is een groot winkelcentrum gevestigd, en in de oude werfkelders zijn diverse horecagelegenheden en studentencafés. Naast de oude aardewerkfabriek staat nog altijd het hoofdkantoor van de Société Céramique, producent van baden, toiletpotten en wastafels, maar de productie is al lang verplaatst naar België en Frankrijk. Bij de Overlaat staat ook het bekende Maritiem Museum Dorestad, wat ook zijn schare aan bezoekers trekt en charme toevoegt aan het centrum met de permanente museumschepen de *Buffel* en *Duyvken*.

Centraal station

Station Dorestad Centraal is met recht een van de belangrijkste spoorwegstations in Nederland te noemen. Het eerste station op die plaats, gesponsord door de Gemeente en het groeiende bedrijfsleven van Dorestad, werd aangelegd door Hollandsche IJzeren Spoorweg-Maatschappij (HIJSM), de voorloper van de huidige NS, in 1842. Het station had maar weinig capaciteit, aanvankelijk, maar dit veranderde bij de aanleg van de belangrijke spoorverbinding naar het Rotterdamse Station Delftsche Poort, waardoor de twee belangrijke steden in directe verbinding stonden. Het station was een groot succes, en werd in 1879 volledig vernieuwd met een ambitieus plan om het grootste station van Nederland te maken. Alle grond om het toenmalige station heen langs het hele centrum werd zover de Gemeente dit al had uitgegeven gemaakt tot Erfpacht zodat het Station kon groeien indien noodzakelijk, en bijna de hele buurt werd ingericht met het Centraal Station als middenpunt.

Personeel van het Station inclusief spoorwegpersoneel kreeg woningen in de omgeving, en het oude industrieterrein Leede werd volledig herbouwd met rangeergronden en schoonmaakplatforms ter onderhoud van de treinen. In 1901, 1923, 1953 en 1979 kende het station nog grote uitbreidingen, tot zijn huidige capaciteit van 20 sporen en een verwerking van ruim 150.000 reizigers per dag, merendeel forenzen en studenten. De Erfpacht-regel houdt de grond in handen van de Gemeente waardoor het station vrij gemakkelijk kan uitbreiden. Dit heeft in de afgelopen jaren wel tot wat strubbelingen geleid, mede omdat de mooie herenhuizen tussen Centraal Station en Centrum nu fungeren als Rosse Buurt. Veel van haar inwoners zijn vertrokken uit Dorestad of wonen nu in Oost. De Gemeenteraad bezint zich nog op actie tegen deze verloederding maar kan nog niet effectief te werk gaan door een jarenlang gedoogbeleid.

Het Centraal Station kent bij de oudste sporen een aantal mooie gietijzeren overkappingen en twee monumentale wachtkamers, waarvan er één de oude Stationshal is. De rest van het Station valt buiten de monumentenzorg en is vooral betegeld beton aangelegd in de grote uitbreiding van 1953. Hierin huizen ook veel winkels en miniwachtruimtes, nu vooral ingezet als rookruimtes. Deze passages worden vaak misbruikt door straatverkopers, venters, actievoerders en diep in de nacht ook door overvallers, en zijn erg onpopulair waardoor minimaal twee 'passages' inmiddels permanent zijn afgesloten, en de Gemeente de andere passages wil herontwikkelen tot bredere, lichtere promenades die 's nachts worden afgesloten. Opvallend feit is wel dat de winkels in het Centraal Station als enige in heel Nederland 24 uur per dag open zijn met snackbar en supermarkt.

De huizen in de buurt variëren van statige herenhuizen tegen het centrum aan die waren bedoeld voor directeurs en hoofdconducteurs tot de kleinere arbeiderswoningen richting Kooten en de Hartbuurt voor de monteurs en baliemedewerkers. Veel personeel van de Spoorwegen woont er niet meer in deze nieuwe tijd van sociale mobiliteit, en de herenhuizen zijn nu vooral gericht op een ander soort 'heren' – de buurt staat ondertussen bekend als de Dorestadse Wallen. De buurt kent nu een 'rijke' demografie, wat politieke taal is voor een wijk met veel etnische minderheden, op het moment veelal van Turkse en Indonesische komaf.

Het Rangeerterrein richting de heuvelrug is behoorlijk verlaten. Zo nu en dan wordt er nog onderhoud gepleegd aan een trein maar dat wordt tegenwoordig grotendeels gedaan tussen Rotterdam en Utrecht, waar bij Haarzuilens een groot nieuw terrein ligt. Vooral 's nachts is Leede de plek waar de laagste kwaliteit hoeren hun werk doen, met alle sociale uitwassen van dien. De slechtste reputatie van de buurt is echter gereserveerd voor het busstation, wat overdag nog wel te doen is maar 's nachts ronduit levensgevaarlijk.

Busstation

Het oude betonnen tweedeks busstation van Dorestad is de rot die knaagt aan het hart van het Centraal Station. Gelegen tussen het eigenlijke station en de rosse buurt is het een populaire hangplek voor drugsgebruikers, goedkope hoeren en zwervers die naar een beschutte slaapplek zoeken. Het busstation was toen het gebouwd werd in de grote renovatie van 1953 een mooi nieuw idee: twee dekken aan busstops, één voor uitgaand en één voor inkomend, met een directe verbinding aan de promenades van het station. Aanvankelijk was het ook een forenzenparadijs, waar zakenmensen en toeristen naar Dorestad kwamen om hun geluk of plezier te vinden. Tegenwoordig echter is de auto goedkoper en zelfs in Dorestad gemakkelijker en veiliger, en ligt het station er vooral 's nachts verlaten bij. Het ruikt er naar olie, diesel en urine en de weinige 'passagiers' zijn vooral bezoekers aan de Rosse Buurt en al het tuig dat daar weer op af komt.

Twee bedrijven bieden goedkope busreizen aan tussen Dorestad en enkele grote Europese steden, maar zelfs studenten zijn hier niet heel erg happig meer op omdat de bussen doorgaans vroeg 's ochtends vertrekken en laat 's nachts aankomen op het Station, waar de busreizigers met hun bagage

op een donker en verlaten plek worden gedumpt. Het jeugdhostel naast het station heeft recent haar pand gesloten en een nieuw hostel geopend in de Hartbuurt, wat er de situatie niet prettiger op maakt voor hen die onvoorbereid 's nachts in Dorestad worden achtergelaten op het donkere station.

Rangeerterrin Leede

Het industrieterrein Leede was een van de eerste grote arbeiderswijken in Dorestad. De huizen werden er gebouwd tussen de fabrieken in, ver voor de tijd dat gezondheidsregels en milieunormen dit type bouw illegaal maakten. Toen het terrein in ongebruik raakte kreeg het een tweede leven als rangeerterrin voor het groeiende station Dorestad, maar ook die functie raakte na verloop van tijd in het slop.

De Rosse Buurt loopt in zijn meest goedkope segment over op het braakliggende rangeerterrin waar de methadonhoertjes en gewelddadige pooiers rondsluipen. Berovingen zijn er aan de orde van de dag en in het afgelopen jaar zijn er niet minder dan drie moorden geweest met nog een dozijn vermiste mensen. De enige straat waar nog bewoners zijn in deze industriële woestenij is de oude Nijverheidsstraat waar de directeurswoningen en de grote lunchhal stonden van de voormalige fabrieken. In de oude Vakbondshal bevindt zich een vestiging van het Leger des Heils die probeert de groeiende onveiligheid van de wijk tegen te gaan, maar ze zijn er slechts in geslaagd om een enclave van rust te creëren in de roestende wijk.

Kaasmarkt

De kaasmarkt lag voorheen net buiten de Lemmerpoort, of Zuidpoort, van de Dorestadse muren en daarmee de plaats waar werd gehandeld met onder andere Utrecht en Amsterdam. Deze functie bleef de markt jaren behouden door elke dinsdag en donderdag een grote markt te kennen met op Koninginnedag een openlucht rommelmarkt. De pittoreske huisjes en beschermde stadsgezichten herbergen kantoren, cafés, lunchrooms, een paar heel goede hotels en een buurtcentrum in een oude kerk.

De gemeente heeft de Kaasmarkt aangemerkt als "Economisch Kansgebied" om de groeiende schaduw van de Rosse Buurt tegen te gaan en hierdoor krijgen nieuwe ondernemers een aanzienlijke subsidie om zich te vestigen in en om de leuke straatjes van de Kaasmarkt. De bewoners en ondernemers van de Kaasmarkt zijn met recht trots op hun mooie wijk waarmee het één van de populairste groeigebieden is binnen Dorestad zelf op het moment.

Hartbuurt

De Hartbuurt is vernoemd naar het Hart Ziekenhuis dat in het centrum van de wijk staat en gelegen aan het noord-westelijk deel van Dorestad Centrum. Voorheen was het gebied een industrieterrein met arbeiderswoningen genaamd de Bonk, maar met het verplaatsten van de meeste industriële activiteit naar de nieuwe Langbroekhaven was de Bonk niet langer aantrekkelijk voor de meeste fabriekseigenaren. De gemeenteraad kocht het terrein terug en bouwde er een volledig nieuwe wijk aan de rand van het centrum met ziekenhuis en lijfde gelijk het oude Cothen in bij Dorestad. De grootste verandering in de afgelopen eeuw was de aanleg van het Amsterdam-Rijnkanaal waardoor er een strook van het gebied verdween, maar dit heeft de wijk zelf nauwelijks aangetast omdat bij de bouw van de wijk al rekening was gehouden met de mogelijke aanleg. De bouw van de Prinses Irenesluizen gaf de wijk alleen maar meer aantrekkingskracht door betere bereikbaarheid tussen de Hartbuurt en Culemborg, en later de Kunstenaarsbuurt.

Tegenwoordig tiert ook het uitgaansleven hier welig; als er een plek is in Dorestad waar jongeren veel komen is dat vooral de Hartbuurt. Een groot aantal goed onderhouden studentenhuizen, cafés, buurtcentra en disco's die alles draaien van klassieke Hardcore tot Gothic. Een bekende discotheek, de Plaza, is gevestigd in een oud fabriekscomplexje en heeft meerdere thema-avonden die aan de meeste smaken voldoen. De rosse buurt is te vinden aan de periferie van de wijk aan de oostkant, tussen het Centraal Station en het ware centrum; een bewonersinitiatief met handtekeningen poogt de Gemeenteraad tot actie aan te sporen. Voor de meeste jongere Verwanten is de Hartbuurt DE plek om te voeden.

Hart Ziekenhuis

Het Hartziekenhuis in de Hartbuurt is het belangrijkste ziekenhuis van Dorestad en omgeving. Vrijwel geheel modern ingericht en goed onderhouden is het nu al meerdere keren uitgebreid op haar belangrijkste locaties. Het ziekenhuis telt 3000 medewerkers en heeft zo rond de 700 bedden.

Het ziekenhuis kwam voort uit de wens van de inwoners van Dorestad om een volwaardig ziekenhuis te hebben en in 1899 werd begonnen aan de bouw van wat aanvankelijk een verpleeghuis zou worden voor hartpatiënten. Het ziekenhuis staat al jaren voor de best mogelijke gezondheidszorg van de regio, en half Dorestad heeft binnen haar muren het levenslicht gezien. Met uitbreidingen en verbouwingen is het ziekenhuis zeer modern gebleven en heeft men kunnen vermijden om over meerdere locaties verdeeld te worden zoals veel andere ziekenhuizen in de Randstad dat wel zijn.

Het ziekenhuis heeft een ervaren Spoedeisende Hulp, meerdere poliklinieken met dagbehandeling en een uitgebreide klinische afdeling voor patiënten die meerdere dagen moeten blijven. Sinds 1960 kent het ziekenhuis ook een intensive care met volledige diagnostische apparatuur, een serie ziekenhuis-laboratoria en een pathologisch-anatomisch laboratorium met mortuarium.

Zoals bijna elk ziekenhuis heeft het Hart Ziekenhuis ook een specialisatie: Chemische & Industriële Incidenten. Als zodanig kent het ziekenhuis schuilkelder / quarantainecentrum met een volledige noodstroomfaciliteit, aparte water- en voedselvoorziening, keuken, wasserette en technische dienst. Tot op heden echter is deze gelukkig nog nooit in gebruik geweest behalve voor de grote rampenoefening die elke 5 jaar plaatsvindt.

De Plaza

Gevestigd in een Victoriaanse loods op een voormalige overslagterrein van Ten Cate Textiel is de Plaza DE uitgaansgelegenheid van Dorestad. Met meerdere themazalen en een hippe, altijd veranderende inrichting blijft de Plaza aantrekkingskracht uitoefenen op allen die zich jong voelen in Dorestad en een avondje uit hun dak willen gaan.

Hoewel er soms incidentjes zijn geweest met gasten heeft de Plaza een goede beveiliging en professionele uitsmijters en werkt goed samen met de Politie. De hele Plaza is volledig brandveilig en is dan ook nog elk jaar met complimenten van Brandweer door de keuring heengekomen. De sfeer van de Plaza zelf hangt half tussen Gothic en Hardcore, en die groepen gaan binnen de muren van de discotheek dan ook redelijk samen. Bands zoals NIN en Dimmu Borgir hebben er gestaan terwijl in de andere zaal DJ Paul Elstak een Rave gaf. Er zijn al meerdere malen opnames van TMF in de Plaza geweest, onder andere voor het programma "Mental Theo on the Road" en "Wet 'n Wild".

Overdag is het aanleunende muziekcafé "Prettig Gestemd" open en een populaire plek voor studenten om even een stukje ontspanning te zoeken en in de kleine zaal spelen ook vaak aanstormende lokale talentjes en Nederlandse bands. Op maandag tot en met woensdag is de Plaza meestal gesloten, tenzij er specifieke optredens zijn van populaire bands of DJ's. Donderdagavond is studentenavond, vrijdag de onofficiële 'jongerenavond' terwijl zaterdag de Plaza alle zalen opengooit en tot aan de nok vol zit met discogangers. Zondag overdag serveert "Prettig Gestemd" ontbijt voor personeel en

eventuele gasten die zijn blijven hangen en draaien doorgaans in de kleine zaal de onder studenten populaire Arthouse films terwijl de Grote Zalen worden schoongemaakt. De laatste tijd gaat het echter ietsje minder met de Plaza: bezoekersaantallen lopen gestaag achteruit en het pand heeft al twee waarschuwingen binnen van de Brandweer voor het blokkeren van nooduitgangen. Het heeft duidelijk revitalisatie nodig.

De “Knip”

Als onderdeel van het oude industrieterrein “De Bonk” zijn deze twee gebouwen, de voormalige Koninklijke Nederlandse Papierfabriek (KNP) en Levi Textiefabriek, geheel aangepast aan de wensen van een modern Dorestad. De KNP sloot omdat haar productie werd verplaatst, terwijl de Levi Textiefabriek uiteindelijk ten onder ging aan de concurrentie met marktleider Ten Cate; de gemeente kon de grond voor een goede prijs terugkopen en ging aan de slag met het bestemmingsplan. In 1995 zijn de terreinen verkocht aan een projectontwikkelaar om er iets voor studenten van te maken geheel in de stijl van de Hartbuurt.

In 1998 ging het nieuwe complex bijnaamd “De Knip” open met 180 studentenwoningen, waarvan er 20 speciaal aangepast waren voor studenten met lichamelijke handicaps. Ook zijn er in het souterrain 20 volledig ingerichte ‘flex’-woningen voor het onderbrengen van buitenlandse studenten die maar een aantal maanden woonruimte nodig hebben. Het hele gebouw is ook aangesloten op de stadsverwarming en de backbone internetverbinding van de Universiteit, wat ervoor zorgt dat een woning in de Knip niet lang leegstaat.

Het complex heeft wat weg van een oud middeleeuws kasteel: de oude toegangspoort van de fabriek leidt naar de ommuurde binnenplaats, waar een parkeerplaats en een mini-parkje is aangelegd. Rechts is de ingang van het studentencomplex, en links ligt het nieuwe pand van het Jeugdhostel van Dorestad; het hostel heeft echter wel een aparte parkeerplaats en ingang om overlast voor inwoners te beperken.

Buitenkwartier

Aanvankelijk was het buitenkwartier een groeiwijk, opgezet buiten de oude stadsmuren als reizigerskwartier en handelsplaats; tijdens de snelle groei van Dorestad echter werd het een 'normale' woonwijk, en tot de dag van vandaag is het een van de prettigste wijken van Dorestad.

De huidige gebouwen zijn vooral van net na de Tweede Wereldoorlog; de Nazi overheersing van Nederland sloopte veel van de wijk om plaats te maken voor een toekomstige legerbasis en munitie-opslag maar maakte het werk nooit af. Na de oorlog werd de wijk herbouwd in een ruimere opstelling met hogere flats en kantoorgebouwen. Veel bedrijven en inwoners van Dorestad die een nieuw huis zochten na de oorlog kwamen hier terecht, en deze functie bleef de wijk behouden tot ongeveer 1960. Enkele gebouwen dienen nog altijd hun originele doel als kantoor, maar de meeste zijn inmiddels al een keer of twee verbouwd en zijn ingericht als woningen, studentenhuisvesting of wijkcentra. Een plan tot herbouw staat al jaren in de steigers, maar lijkt niet binnenkort te worden gerealiseerd. Omdat de wijk moderner is en groter opgezet dan welke andere wijk ook dicht bij het centrum is het een populaire winkelbestemming. Meerdere grote ketens supermarkten en bouwmarkten hebben er hun vestiging, alsmede goedkopere kledingzaken, tweedehandszaken en occulte rareitewinkeltjes. Kantoorruimte is er goedkoop, evenals appartementen, maar de wijk zelf doet een beetje verlopen aan en een groot renovatieproject kan niet lang uitblijven als de wijk geen probleemgebied wil worden.

Ravenswaal College

Origineel ontworpen voor 1000 leerlingen is het Ravenswaal College een vrije middelbare school voor mavo, havo en VWO. Voorheen was het een redelijk prestigieuze school die bekend stond om een goede opleiding maar recent is dit onder druk komen te staan door de beslissing van het bestuur om het aantal klassen te vergroten en meer leerlingen toe te laten.

Om extra capaciteit te creëren zijn meerdere opslagruimtes verbouwd tot lokaaltjes om kleinere klassen te huizen. Het personeelsbestand is echter nog nauwelijks vergroot en hierdoor is het college erg druk met ruim 400 leerlingen te veel voor de capaciteit. Meerdere leerkrachten zijn al vertrokken, maar door ingrijpen van de Onderwijsinspectie die een stop heeft gezet op de toestroom van leerlingen lijkt de situatie weer even stabiel.

Schippersinternaat Admiraal Tromp

Het Tromp-internaat heeft een traditie van ruim 120 jaar in het opvangen en bieden van een stukje vastigheid in het leven van kinderen wiens ouders altijd op weg zijn. Inmiddels is het huidige gebouw de derde incarnatie van het internaat, gebouwd in 1989 nadat de oude locatie in Kooten werd omgebouwd tot monumentaal verzorgingstehuis.

Op dit moment heeft het gebouw een capaciteit voor 800 personen en personeel dat gedeeltelijk betaald en gedeeltelijk vrijwillig is, onder leiding van de "Stichting van Protestants-Christelijke en Katholieke Instellingen voor Schippers- en Kermiskinderen". Sinds vorig jaar hanteren ze wachtlijsten om de toestroom van kinderen in te dammen, en er wordt nu al gesproken over mogelijke uitbreiding.

Waalhallen

Met 7 hallen en een zaaloppervlakte van 55.000 vierkante meter zijn de Waalhallen de expo-ruimte naar keuze in Dorestad en omgeving. De directie van de oude Expo liet het pand bouwen in 1959 in samenwerking met de overheid en het bedrijfsleven om de tochtige en te kleine fabriekshallen nabij het centrum te vervangen door iets waar commercieel Dorestad met een gerust hart grote evenementen kon organiseren. De grootste hal is 18 meter hoog, uitgerust met alle moderne apparatuur en beslaat meer dan 10.000 vierkante meter.

Hoewel de binnenhallen vrijwel altijd vol zitten is het vaak langer stil in hal 3 en 4, kleinere expohalletjes die hier en daar worden gebruikt voor computerbeurzen en snuffelmarktjes. Het bestuur van de Waalhallen bezint zich er nog op om de oude hallen te slopen en er een nieuwe, beter uitgeruste hal voor terug te zetten. De recent gerenoveerde ondergrondse parkeergarage biedt plaats aan 10.000 auto's, is in delen af te sluiten en ligt pal naast het busstation waar om de 10 minuten bussen naar Dorestad Centraal gaan.

Kooten

Kort na de vorige eeuwwisseling was Kooten nog "Cothen", een klein slaperig dorpje gelegen aan de Kromme Rijn met ongeveer 3000 zeer streng gereformeerde inwoners. Een decennium later was het een onderdeel van het snel groeiende Dorestad, ingeklemd tussen nieuwe wijken, de Kromme Rijn en een industrieterrein, en de arbeiders verbasterden Cothen al snel tot Kooten. Toen het eenmaal haar identiteit verloren had aan de grote stad zou het niet lang duren of ook de dorpse kern van Cothen zou verdwijnen in de metropool Dorestad.

De inwoners van Kooten echter verzetten zich sterk en richtten meerdere verenigingen en stichtingen op om Cothen te behouden. Door manipulatie binnen de huurdervereniging en wegpestechnieken, subtiel of anderzijds, hebben de inwoners van Cothen min of meer haar identiteit tot nu toe weten te behouden. Politie heet er nog steeds stug een 'veldwachter', en het kleine politiepостje dat nabij de kerk bestaat ook uit echte Cothenaren, die politiek een aardige vinger in de pap hebben. De vasthoudende bijna paranoïde ons-kent-ons sfeer maakt de wijk doorgaans een onprettige plek in Dorestad voor de meeste Verwanten.

Een klein winkelcentrumpje rond de kerk markeert de kern van het oude Cothen, en in de wijk eromheen staan nog grotendeels dezelfde huisjes als jaren geleden. De deelgemeente weerstaat stug bijna elke verandering en ligt regelmatig overhoop met het College van B&W. Meerdere kerkgenootschappen en een actieve huurdervereniging zorgt voor de rust en vrede in de wijk, vooral jegens buitenstaanders.

Petrus en Pauluskerk

Een prachtige kerk is gebouwd in de stijl van de Neder-Rijnse Gothiek door de beroemde architect Wolter te Riele en tevens nog een van de weinige kerkgemeenschappen die haar lidmaatschap nog hebben zien toenemen in de laatste jaren. Deze kerk, gelegen langs de Kromme Rijn, is het baken van oud-Cothen waar de inwoners zich aan vastklampen en tekenen van de gestolen identiteit van het eens zo rustige dorpje. Als zodanig dienen veel van de verenigingen en clubjes die vergaderen in de kerk ook om de wijk "Koots" te houden.

De "Glazen Kathedraal"

De succesvolle televisie-evangelist Carl Bakker liet bij de bouw van de Castellumwijk op het uiterste puntje van Kooten een grote glazen kerk-annex-tv-studio bouwen van waaruit hij zijn religieuze tv programma's kon uitzenden. Het complex, met woonhuis van de heer Bakker zelf, parkeerplaats, administratief centrum en Kathedraal wordt druk bezocht en is goed beveiligd. Kootenaren verafschuwen het zeer moderne gebouw, maar kunnen de populaire kerk niet negeren en pikken een graantje mee van de enorme publieke belangstelling die Carl Bakker geniet.

Camping Arlije

Jaren geleden is het terrein van de camping begonnen als woonwagenvakantie voor zigeuners. Pas na de Tweede Wereldoorlog werd het een stadscamping gelegen aan de Kromme Rijn; de camping behoort natuurlijk al jaren toe aan Kootenaren in hart en nieren, de familie Snijder. In alle opzichten is het een vrij typische, rustige camping.

In de zomer vooral verblijven er veel jeugdigen en scoutinggroepen, en Dorestadse Scoutinggroep Excelsio heeft ook zijn clubhuis en kano-opslag op het terrein aan de Kromme Rijn. Veel van de mensen hier zijn vaste gasten die ook hun eigen stekkie of woonwagenvakantie afhuren gedurende het hele jaar en er meerdere weekenden doorbrengen. Een kleine campingwinkel, badhuis, wasserette en bakkerij zorgen voor de voorzieningen, en een restaurant / snackbar met bowlingbaan voor het entertainment.

Castellumwijk

De Castellumwijk is de nieuwste aanwinst, en kroonjuweel van de Burgemeester en Wethouders. Een serie oude textielfabrieken die het centrum en een serie oudere en rijkere huizen van elkaar hadden gescheiden werden opgekocht en gesloopt, en een geschikte ontwikkelaar ontwierp een villawijk voor midden- tot hoge inkomens om de bestaande monumentale villa's heen.

De bouw liep vertraging op door de ontdekking van een oud Romeins Fort, maar het project werd herontworpen en omgedoopt tot 'Castellum-wijk'; de fundamenteen werden verwerkt in het bestemmingsplan als cultureel centrum. De wijk zelf heeft de vorm van een vergroot fort, met een aantal zij-kanalen van de Kromme Rijn die de slotgracht moeten voorstellen, en toegang tot de wijk is in de vorm van een viertal bruggen. Hierdoor is de wijk een van de veiligste van Dorestad en om de aantrekkingskracht van de wijk en de grondprijzen hoog te houden patrouilleert de politie steevast elke avond de straten en bruggen die toegang bieden tot de wijk. De meeste inwoners zijn nouveau riche, minus de inwoners van de oudere panden natuurlijk.

Golfcentrum Batauwe

Het bestaande golfcentrum Batauwe gaat het voor de wind: het lag al op een prima locatie, maar met de bouw van de Castellum-wijk is het nu omringd door zijn klantenkring. Logischerwijs is het lidmaatschap van het centrum sindsdien bijna verdubbeld en is het vrijwel nooit stil overdag op haar 18 holes en mooi onderhouden park.

Het Golfcentrum poogt nu professionele wedstrijden naar de baan te krijgen en een vergunning te verkrijgen voor een driver-baan en een aantal extra holes. Hier echter ondervindt het de nadelen van het staan in een van de populairste en rijkste wijken van Dorestad: de grondprijzen zijn enorm duur en uitbreiding moet ten koste gaan van grond die anders wellicht naar een nieuw villaproject zou gaan.

De Arcadia-Kliniek

Gebouwd in 1911 als opvolger van het Dorestadse 'Dolhuis' de Blokpoort was het een modernere en humanere faciliteit geheel gebaseerd op de Victoriaanse ideeën over geestelijke gezondheidszorg. De eigenaar Dr. John Roberts zorgde samen met Drs. Willems, Drs. Kolen en een uitgebreide staf voor gemiddeld 15 patiënten; elke patiënt had zijn of haar eigen zuster en voor een extra bedrag kon men in een privé-huis op hetzelfde terrein verblijven.

Achter de façade van het mooie gebouw werden de geestesziekten van de rijke inwoners van Dorestad behandeld en zo mogelijk genezen. De kliniek een enorm succes en Arcadia werd een begrip op het nieuwe gebied van de Psychiatrie; ze kreeg zelfs vanuit het Rijk subsidie om uit te breiden. Een prachtige behandelvleugel werd toegevoegd achter het gebouw en er werden extra dokters en zusters binnengehaald om de nieuwe limiet van 50 patiënten uitstekende zorg te blijven bieden.

Een brand op 23 februari 1947 legde beide achtervleugels volledig in de as, en het hoofdgebouw werd zwaar beschadigd. Hierbij kwamen 5 patiënten om die niet op tijd uit hun cel of behandelkamer konden worden bevrijd, en ook 2 zusters verloren hun leven. De oorzaak van de brand is nooit achterhaald. Er kwam herbouw en de achtervleugels werden geheel vernieuwd; echter, door de toenemende bouw besloten de toenmalige eigenaars terug te gaan naar de oude succesformule van weinig patiënten met kwalitatief heel hoge zorg. Het grootste deel van haar zorgfunctie werd overgenomen door een tweetal rijksinstellingen net buiten Dorestad en de Psychiatische Zorgeenheid van het Hartziekenhuis.

Het monumentale pand kreeg echter haar originele functie terug, en voor het moment doet het vooral aan kleinschalige langdurige zorg en dagbehandeling van de rijkere inwoners van Dorestad. Zorg is er uitstekend en er zijn ook geschikte faciliteiten voor een langduriger verblijf: het pand heeft een volledige dagrecreatie, gymzaal en bibliotheek. Het personeel bestaat uit drie doktoren en tien broeders en zusters, bijgestaan door 5 man keukenstaf, 2 man schoonmaakdienst en tuinier. Voor de Verwanten is het bekend dat de kliniek mede is herbouwd door enorme financiële steun van de familie Ravenstein, en het huis wordt dan ook gezien als 'hun' territorium.

Huis van Thuyne

Bij de bouw van de Castellumwijk werden meerdere vrijstaande monumentale panden smaakvol verwerkt in de nieuwe wijk, alsof een nieuwe rijke elite zich vestigde rondom de al bestaande oude 'adel' van Dorestad. Huis van Thuyne is hier een van de mooiste en oudste voorbeelden van, gebouwd aan het einde van de 18^e eeuw met uitzicht op de plek waar de Merovingische 'bovenstad' van Dorestad stond, tegenwoordig het centrum.

Voor de buitenwereld wordt Huis van Thuyne beheerd door een monumentenstichting en is het een heel exclusief conferentiecentrum met een zorgvuldig onderhouden tuin en een sterke prive-beveiliging. Voor de Verwanten van de Camarilla echter is Huis van Thuyne de Haven van Laurentia van Haeften, Vorstin van Dorestad.

Stadsdeel West

Stadsdeel West is gebouwd in de 70'er jaren en bestaat vrijwel volledig uit goed onderhouden en betaalbare koophuizen. De meeste docenten en hoger opgeleide personeelsleden van de verschillende fabrieken wonen van oudsher hier, met een klein percentage 'oud geld' die hun grotere huizen in de buurt van de fabrieken die ze beheerden lieten bouwen. Veel van de nieuwere gebouwen van de Universiteit, waaronder de faculteiten Bedrijfskunde, Econometrie, Recht en Letteren, staan hier en de wijk staat het dichtst bij de fabrieken die Dorestad nog niet hebben verlaten. Hierdoor is deze wijk populair bij forenzen die dicht bij hun werk willen wonen, en goed bereikbaar via de A12 en het openbaar vervoer.

Een aantal vernieuwingsprojecten om de wijk in de 21e eeuw te trekken en aantrekkelijk te houden zijn onderweg. Zo wordt er gebouwd aan een verbreding van de twee doorlopende N-wegen, bouwt men in de wijk een eigen bus- en treinstation om de bereikbaarheid te vergroten en is er een project gaande om nog drie flats, waaronder één moderne serviceflat, te bouwen op de plek van een oud parkeerterrein.

Er bevinden zich veel kantoren in Stadsdeel West, vooral regiokantoren van grote bedrijven. Hoewel de meeste hoofdkwartieren toch dicht bij het centrum zitten is de combinatie van de Universiteit, goede werkkrachten en uitstekende bereikbaarheid voldoende om een goede werkgelegenheid te garanderen.

Transferium Ossenwaard

Als een van de 53 'proef'-Transferia in Nederland moet Ossenwaard de verkeersdruk in de binnenstad ten dele aanpakken. Gelegen langs de belangrijkste verbinding tussen Dorestad Centrum en de A12, de tweebaans N229, is het de plek om gedurende de dag de auto te stallen en de pendelbussen die in de spits om de 10 minuten gaan in de spits te nemen richting het centrum. Met ruim 300 parkeerplaatsen en een open, verwarmde wachtruimte lijkt het Transferium een succes te zijn. Wel zijn er na enkele openbare geweldplegingen en een poging tot overval camera's geplaatst over het terrein, die als extra voordeel dat het aantal autodiefstallen langzaam is gedaald.

Hoofdbureau Politie Dorestad

De spil van de sterke arm van de wet in Dorestad wordt gecoördineerd vanuit het hoofdbureau van Politie op de Driekamp in Stadsdeel West. Het complex zelf dateert zoals veel van de wijk uit de 70'er jaren, maar de gloednieuwe uitbouw is vorig jaar geopend en heeft de levensduur van het complex enorm verlengd. Hoewel de centrale meldkamer van het Korps Midden-Nederland huist in Utrecht regelt het hoofdbureau van Dorestad veel van haar eigen zaken binnen de stad, en in die hoedanigheid heeft elke wijk haar eigen bureau of wachtstation.

Er zijn voor het moment maar twee activiteiten die het station nog niet aankan: het team patholoog-anatomen werkt vanuit het Hartziekenhuis, en recent is er een gevangenisboot aangemeerd langs het Amsterdam-Rijnkanaal om de overvolle 48 cellen van het politiebureau aan te vullen, zeker met het oog op de recente spanningen in en om Dorestad.

Het oudere voorgebouw is de publieke kant van de Politie, waar de meeste getuigen, verdachten en , bezoekers worden gehoord, verhoord en geholpen. Het geheel doet met zijn 70-look wat oubollig aan en is al jaren niet gemoderniseerd. Hierachter ligt echter het veel modernere hoofd-complex, waar de ingang tot de cellen is, de voertuigenparkeerplaats en het Centrum Verkeerspolitie.

Voor het moment is het grootste probleem voor de politie het personeelstekort en de hieruit ontstane demotivatie van het bestaande personeel. Het komt zelfs voor dat agenten zonder partner moeten patrouilleren of dat er onvoldoende rechercheurs op een zaak kunnen worden gezet. Soms worden wijkagenten ook voor enkele dagen uit de wijk gehaald die ze al jaren patrouilleren en ergens anders ingezet, en dit levert gemor op; voor het moment krijgt het korps bijstand uit andere regio's, maar dit is geen permanente oplossing.

Universiteit van Dorestad

Als mensen het hebben over "De Uni" bedoelen ze meestal het hoofdgebouw van de Universiteit van Dorestad in Stadsdeel West, omringd door haar nieuwe faculteiten. Het moderne terrein met nieuwe bibliotheek trekt jaarlijks duizenden studenten en werkt samen met bedrijfsleven en de lokale Hogeschool om jonge studenten klaar te stomen voor het bedrijfsleven.

De Universiteit zelf staat bekend als heel prestatiegericht, en dit is zowel een van haar grootste successen als kritiekpunten. Studenten worden vrij strak gehouden in hun projecten en afstudeerrichtingen, en sommige uitvallers klagen over het moordende tempo, de hoge werkdruk en weinig tot geen ruimte voor creativiteit. Resultaat echter is studenten die vrij snel meedraaien op

topniveau van het conventionele bedrijfsleven. Het terrein zelf heeft zeker met de nieuwe bibliotheek ook meer weg van een kantorenpark dan een Universiteit. Het "Oude Kruythuys", een monumentaal pand net naast het terrein zelf is ook van de Universiteit en recent nog gebruikt als Elysium.

Stadsdeel Oost

Stadsdeel Oost is een van de weinige compleet geplande wijken gebouwd tijdens de explosieve groei van Dorestad in de 20^e eeuw. Gebouwd met wijde, beboomde lanen en genoeg ruimte voor uitbreiding is Stadsdeel Oost de plek waar veel directeuren en rijkere inwoners van Dorestad hun huis lieten bouwen. Tegenwoordig zit nog altijd veel van het 'oude' geld in Dorestad-Oost, samen met de gegoede burgerij. Er zijn meerdere huizen die ook al jaren in dezelfde families zitten; zo is de familie Ten Cate te vinden in een groot huis dat 80 jaar geleden is gebouwd voor de toenmalige directeur. De wijk is goed voorzien van sportvelden en verenigingen, een groot winkelcentrum, drie mooie stadsparkjes en het Sint-Elisabethziekenhuis. Ook is de wijk nog altijd uitstekend bereikbaar, al patrouilleert de politie op dit moment hevig de provinciale weg om te voorkomen dat onrust uit andere wijken overslaat.

Sint-Elisabethcentrum

Het Sint-Elisabethcentrum was voorheen het Sint-Elisabethziekenhuis, in die tijd het hoofdziekenhuis van Dorestad. Al voor de Tweede Wereldoorlog werd het te klein en te afgelegen voor de nieuwe wijken, en zowel het Hart Ziekenhuis als Arrenstein zijn gebouwd om de gezondheidszorg uit te breiden en later te vervangen. Langzaamaan werd het ziekenhuis een halve privé-kliniek voor de rijkere bewoners van Dorestad en een voorkeurspositie voor goed opgeleide artsen tot het ziekenhuis in 1985 werd gesloten omdat het pand te oud werd. Na een grondige verbouwing in 1987 is het gebouw nu gedeeltelijk appartementen en gedeeltelijk een schoolgebouw waar zowel de Muziek & Dansschool Gerritsen vertoeft als het Cultuurcentrum Dorestad; de kleinere zaaltjes zijn uitstekende oefenruimtes, en de Grote Zaal wordt ingezet voor uitvoeringen en toneelstukken.

Prinses Marijkesluizen

Bij Dorestad kruist het Amsterdam-Rijnkanaal onder andere de rivier de Lek, en de Prinses Marijkesluizen vormen de scheepvaartverbinding tussen deze rivier en het noordelijk gedeelte van het kanaal. De sluizen zijn in 1952 gebouwd net naast Stadseel Oost en eigendom van Rijkswaterstaat. De Prinses Marijkebrug is een van de belangrijkste bruggen over het kanaal door de N320 die tot aan de A2 loopt en daarmee een belangrijke weg voor de industrie in Kellerhaven.

Lodewijk van Deijsselstraat 45

Het mooie huis is jaren geleden gebouwd voor de vrouw van de eigenaar van de Roodvoet Steenfabriek en is nu eigendom van de druk bezette eigenaresse van het succesvolle internetbedrijfje @rt. Ondanks het moderne beroep van de eigenaresse is het huis monumentaal gebleven. Een korte oprijlaan met wit grind waarop doorgaans een klassieke Bonneville geparkeerd staat leidt naar een goed onderhouden huis opgetrokken uit roestbruine bakstenen. Achter de grote ramen aan de voorkant hangen zware klassieke gordijnen en klimop groeit rond een eikenhouten deur met een koperen klopper. Verwanten van Dorestad, vooral die van het Geslacht van de Roos, kennen dit huis als de Haven van Antoinette-Louise Berrier en haar persoonlijke assistent en Kind Julia Nachtegaal.

Stadsdeel Zuid

Stadsdeel Zuid is de donkere zijde van Oost, en heeft goedkopere arbeiderswoningen. Bijna de hele wijk bestaat uit goedkope huurwoningen en zit propvol met ongeschoolde arbeiders, illegale buitenlanders en gestrande schoolverlaters. Een gifschandaal in 1986 liet de wijk leeglopen van personen die beter konden veroorloven, en de sanering van de bodem die de wijk weer bewoonbaar moest maken laat al jaren op zich wachten; een parlementaire enquête over het onderwerp kwam nooit van de grond, en de gemeente kan zich de dure bodemonderzoeken niet veroorloven. Een nieuw geopende politiepost in de wijk moet de criminaliteit en het vandalisme terugdringen, maar het helpt niet dat de lokale eredivisieclub FC Dorestad haar stadion hier heeft. Het oude stadion trekt niet alleen de 'enthousiastere' fans aan, maar ook de gewelddadige supporters van andere clubs. De nauwe straatjes in de wijk spelen de hooligans in de kaart en de ME kan alleen maar de ergste uitpattingen beheersen en hopen dat de onrust niet overkookt naar een ander stadsdeel. De wijk zelf is letterlijk binnen een jaar uit de grond gestampt met alleen kleine renovaties en herbouw in geval van branden en ongelukken. De wijk wordt begrensd door oude fabrieken, de grote parkeerplaats van Stadion Mansveldt en de omliggende wijken, waardoor er geen groeimogelijkheden meer zijn. Er zijn hier en daar enclaves van oude inwoners; onder hen heerst nog wel een volksbuurtstemming, maar deze is aan de grimmige kant. Veelal bejaarde ex-arbeiders hebben zich verenigd in een Ouderenbond die ook heeft meegedaan aan de verkiezingen en een verbazende hoeveelheid steun heeft gekregen.

Stadion Mansveldt

De Mans, in de volksmond, is het Stadion van FC Dorestad. Inmiddels is de basis van het complex bijna 100 jaar oud met de opening in 1901, maar de hoogste en meest zichtbare ring van tribunes dateert uit 1954 en is daarmee nog redelijk 'modern'. Aanvankelijk werden er naast voetbalwedstrijden ook evenementen georganiseerd, maar met de bouw van de Waalhallen raakte het complex in ongebruik door de mindere bereikbaarheid en het snel vollopen van de wijk waardoor parkeerplaatsen in het gedrang kwamen.

De huidige tribunes die de Mans haar oubollige aanblik geven zijn uit 1954 en hebben al jaren over elkaar heen geplakte en geverfde reclames van hoofdsponsors. De parkeerruimte is ontoereikend voor de 64.000 man die het stadion kan herbergen en het hele binnenwerk kan een goede renovatie gebruiken. Natuurlijk zal die er waarschijnlijk niet komen omdat het stadion plaats moet gaan maken voor het traject HSL zoals de Gemeente dat wil hebben, maar er wordt door fans en lokale bewoners een poging gedaan het gebouw op de monumentenlijst te krijgen waardoor het niet gesloopt zou mogen worden, en uiteraard is de Gemeente Dorestad hier niet blij mee...

Ziekenhuis Arrenstein

Stadsdeel Zuid kreeg pas betrekkelijk laat een ziekenhuis na enkele vertraagde bouwprojecten: het in 1982 opgeleverde ziekenhuis was aanvankelijk opgezet als groot en modern, op twee kilometer van de Mans. Echter, door sterke terugloop van inwoners van de wijk in 1987 (meer dan 10.000 inwoners vertrokken naar andere wijken of verlieten Dorestad) was het ziekenhuis ineens veel minder nodig en daardoor stonden hele afdelingen leeg.

Aanvankelijk werden de leegstaande etages nog gebruikt voor enkele Nederlandse film- en tv producties, maar daarna bleef het maanden achtereen stil op de afdelingen. Het ziekenhuis kreeg al snel een reputatie slecht en naargeestig te zijn; de hygiëne op de leegstaande afdelingen werd ook gehemeld, en de neerwaartse spiraal begon.

Meerdere malen is het Hart Ziekenhuis gekozen om modernere uitbreidingen te ontvangen, en hierdoor wordt Arrenstein ook gezien als een dood spoor wat betreft carrière maken; de staf is minder dan gemotiveerd en nieuwelingen zijn al snel overwerkt en onderbetaald. De apparatuur is grotendeels nog van de originele bouw in de 80'er jaren en begint nu snel achteruit te gaan. Tot overmaat van ramp is er al tot twee maal toe uit het niets een zeer besmettelijk virus uitgebroken op één van de operatiekamers en een klinische afdeling. Het ziekenhuis staat nu onder curatele terwijl er wordt nagedacht of het niet beter is het ziekenhuis te sluiten, en dit komt op een moment dat de regering in Den Haag net heeft beslist dat ziekenhuizen haar resultaten openbaar moeten maken...

Ten Cate Fabriek

Wie Dorestad binnenrijdt, ziet vooral langs de N229 nog sporen van de hier voorheen zo bloeiende textielindustrie. Veelal staan er nog oude fabriekshallen met de karakteristieke schuine dakramen en her en der een tot monument uitgeroepen hoge schoorsteen. Vooral rond 1920 beleefde de industrie

hoogtijdagen, en in die tijd werd het enorme Ten Cate complex ook gebouwd; ruim 4% van de Nederlandse beroepsbevolking werkte in de textielindustrie, en veel van hen woonden in Dorestad. Tegenwoordig huist alleen marktleider Ten Cate nog in Dorestad; de oude spinnerijen, weverijen en ververijen zijn vervangen door grote machines in de oude fabriekshallen om te concurreren met de opkomst van nieuwe industriële landen. In plaats van grote hoeveelheden massa-kleding maakt Ten Cate nu slimme, hoogwaardige materialen.

Ten Cate Textiel heeft al haar concurrenten in Nederland kunnen overleven door diversificatie gecombineerd met een sterke arbeidersbinding. In één van de armste wijken van Dorestad biedt Ten Cate onderwijsbeurzen, fitnessruimtes, goede medische zorg en groeipotentieel aan haar arbeiders, met de aansporing om vooral in Dorestad te blijven wonen. De fabriek is dan ook nog steeds in handen van de familie onder leiding van Frederick ten Cate en zet zich ook door middel van sponsoring van o.a. de scouting in voor de gemeenschap.

De fabriek zelf kent 18 hallen op meerdere vierkante kilometers terrein, waar alles wordt gemaakt van uniformen van politie, medisch personeel en scouting tot veiligheidskleding, inclusief brand-, mes- en kogelwerende kleding. Er is een mode-afdeling die vooral levert aan grote ketens zoals Hans van Neelsbergen en H&M, en een sportafdeling die met een grote fabrikant van sportschoenen een staande afspraak heeft om bijpassende sportkleding te ontwerpen voor toekomstige lijnen schoenen. Recentelijk is het nieuwste experiment van Ten Cate van de grond gekomen: Ten Cate Chemical & Advanced Textiles. Hier wordt kunststof 'geweven' tot composietplaten voor luchtvaart en lichte bepantsering; ook maken ze hier sinds kort erg populair kunstgras. Hierdoor is Ten Cate nu ook een groeibodem voor 'Wittejassenbanen' om de brain-drain tegen te gaan.

Kunstenaarsbuurt

De Kunstenaarsbuurt, niet vernoemd naar een hoog percentage kunstenaars maar naar de keuze van straatnamen, was een poging om een tweede centrum binnen Dorestad te stichten. Een klein maar goed ingericht winkelcentrum staat in de kern, en eromheen staat een mengelmooie van grotere en kleinere huizen. De wijk heeft het meeste verloop omdat de woningstichting een groot aantal huurhuizen heeft die vaak worden gebruikt door personen die maar een paar jaar verwachten in Dorestad te verblijven. Met de Brain Drain en het verlies van de beter betaalde banen wordt het ieder jaar moeilijker om de huizen verhuurd te houden, en een actief anti-kraak beleid in de vorm van studentenhuisvesting houdt de indruk van een goed bevolkte wijk hoog.

De hele wijk is na de annexatie van Houten door de Gemeente Dorestad verklaard tot Economisch Kansgebied, en vooral kleinere ondernemers zijn naar de wijk toegekomen. Kleine alternatieve kledingwinkeltjes, internetcafés, hobbyshops, computerzaken en copyshops zijn in de hoofdstraten alom aanwezig, en de vele kleine terrasjes dragen bij aan een gezellige, studentikoze sfeer. Vaak is er tot ongeveer 1 uur 's nachts in de wijk nog wel wat te doen, zeker in de zomermaanden, en de snackbars zijn open tot 3 uur. De wijk zelf is de afgelopen jaren zelfs ietsje gegroeid, en de Gemeente Dorestad heeft haar pijlen voor het moment gericht op Culemborg, waar de wijk tegenaan is gegroeid. Die gemeente heeft echter tot nu toe het nog gepresteerd om niet in Dorestad te worden opgenomen.

Winkelcentrum de Kaag

Het recent overkapt winkelcentrum de Kaag is een van de sterkst groeiende commerciële gebieden in Dorestad. Kantoortjes en kleine winkeltjes omringen de mooie centrale fontein die al 70 jaar dienst doet, en naast een enorme hoeveelheid pittoreske gangetjes en winkeltjes bezit het Winkelcentrum ook sinds kort een bowlingbaan, familierestaurant en lasergame arena; uiteraard is vooral de laatste razend populair onder jongeren.

Men heeft echter niet kunnen voorkomen dat hangjongeren de parkeerplaatsen langzaam aan onveilig zijn gaan maken, en een reeks inbraken en vernielingen hebben gemor opgeleverd onder de lokale middenstand. Het lijkt nu slechts een kwestie van tijd tot de politie de zaak serieus moet gaan nemen.

Museum voor Moderne Kunst

Sinds 1960 zit in de oude dames sociëteit in de Kunstenaarsbuurt het Museum voor Moderne Kunst te Dorestad. Het Museum heeft een brede collectie uit de magisch realisten, beeldende kunst, boeken en een sectie "Kunst van de Samenleving", vormgeving van sieraden, glas en keramiek. Pronkstukken zijn enkele werken van Andy Warhol en een overdekte beeldentuin in het voormalig Solarium.

Speelgoed, treinen en hobbywinkel "Otten"

Al sinds 1859 is deze speelgoedwinkel een begrip binnen Dorestad en omstreken door hoge kwaliteit handgemaakt speelgoed te bieden dat jaren meeding. Ook is de winkel ondanks de aanwezigheid van landelijke ketens blijven bestaan door hoge kwaliteit te bieden mede omdat de winkel heeft meerdere investeerders die bijvoorbeeld de verhuizing van de winkel naar de Kunstenaarsbuurt in 1951 mogelijk maakten.

De winkel zelf ademt sfeer en is samengesteld uit meerdere panden die allemaal op speelse manier met elkaar zijn verbonden. Anton Pieck, bekend van de Efteling, heeft nog een aantal ontwerpen voor de winkel gemaakt, en al deze mooie toevoegingen zijn liefdevol onderhouden. Nog bijzonderder is dat de winkel naast een volledig assortiment hedendaags speelgoed nog altijd houten speelgoed en porseleinen poppen uit eigen makelij aanbiedt, en op de derde zaterdag van iedere maand is poppendokter Den Dool aanwezig om oude en nieuwe poppen te herstellen met naald, draad en vulling. Er komen mensen uit het hele land, van kinderen tot verzamelaars, om hier hun geliefde speelgoed te laten repareren.

Oranjewijk

Enkele decennia geleden was de Oranjewijk één van de typerende wijken van Dorestad, een trotse arbeidersbuurt waar generaties aan huisvaders terugkeerden na een lange dag werk naar hun gezin. Echter, de landelijke huursanering van 1968 had enorme gevolgen voor de voorheen goedkope Oranjewijk; honderden gezinnen trokken weg omdat ze de verhoogde huren simpelweg niet konden bolwerken.

Na ruim een jaar van veel leegstand trof de Gemeente een serie maatregelen en met flinke huursubsidie daalden de prijzen enorm in 1970; B&W probeerden op die manier vooral een tweede Stadsdeel Zuid in Dorestad te voorkomen. Het waren echter niet de oude inwoners die terugkeerden, maar vooral andere lage inkomens, en de Gemeente kon niet voorkomen dat de huurstaking ook woningen bleef afstoten en goedkoop op de markt zette. De gezellige bruine cafés in de wijk begonnen het verkeerde soort publiek aan te trekken, en meerdere gewapende overvallen van een bende zorgden voor veel onrust. In samenwerking met de in allerijl opgerichte buurtwacht hield de politie de overvallers aan en de rust keerde weer terug.

Anno 1999 lijkt de geschiedenis zich te herhalen. Vooral de kleine huizen in de buurt zijn in de loop van de jaren uit de woningstaking verdwenen en zijn hierdoor hard aan renovatie toe. Echter, de lage koop- en huurprijzen hebben ervoor gezorgd dat veel studenten en allochtonen hun intrek hebben genomen in de wijk. De criminaliteit is nog niet al te erg, maar de wijk staat al te boek als 'minder prettig' en het feit dat de woningstaking ook de laatste 150 huizen in de wijk op de open markt wil verkopen zal een grotere toestroom van lage inkomens betekenen. Ook is het zo dat een gedeelte van deze wijk wellicht op de schop moet om de HSL doorgang te laten vinden. De oude buurtwacht nam zelf het heft in handen, en meerdere buurtinitiatieven houden de wijk nu relatief schoon en veilig. De politie is niet te spreken over de buurtwacht, zeker nu er meerdere gewelddadige treffens zijn geweest tussen enkele jeugdbendes en de buurtwacht waar zelfs al een keer de ME aan te pas heeft moeten komen. Voor de inwoners van de wijk echter zijn het volkshelden, en daarom aarzelen de autoriteiten bij de juiste aanpak van dit dilemma.

Dansschool Breughel & Fils

De dansschool is het voorbeeld van wat er kan gebeuren als er wel goed wordt omgegaan met traditie en geschiedenis, en drie volle generaties Oranjewijkers hebben geleerd te dansen met de Quick Step en de Weense Wals. De uitbater, oude meneer Schelling, is de zoon van de originele eigenaar en actief administratief lid van de Buurtwacht.

Als zodanig is dit is de favoriete plek van de Buurtwacht om te vergaderen buiten de lesdagen van woensdag, donderdag en zaterdag. De gloednieuwe beamer van het zaaltje, gedoneerd door 'bezorgde lokale middenstand', zorgen ervoor dat foto's van probleemmakers en patrouillekaarten van de wijk geprojecteerd kunnen worden.

Dierenpark Dorestad - "De Oude Dierentuin"

In 1937 opende de poorten van zijn Dierenpark Dorestad met vogels, en later ook tijgers, olifanten en apen. Aanvankelijk was het een behoorlijk succes, zeker toen na de bombardementen in Rotterdam veel van de overlevende dieren van Diergaarde Blijdorp in Dorestad werden gehuisvest. Zelfs met de Tweede Wereldoorlog in volle gang kwam in 1942 de Volièrehal af, een staal-met-glas overkapping met een tropisch klimaat waar het publiek door kon lopen.

De ommekeer kwam echter in 1943, toen op last van de bezetter de volledige Volièrehal werd leeggeruimd en afgebroken zodat het kostbare metaal naar Duitsland kon voor gebruik in het Ruhrgebied. Alle tropische vogels werden zonder pardon afgemaakt en een groot deel van de collectie van de Dierentuin verdween daarmee in het niets. Na de oorlog gingen ook nog eens de meeste dieren terug naar Blijdorp, waardoor het park vrij leeg achterbleef. Als lage prioriteit tijdens de herbouw en zonder subsidie wist het park het nog te overleven tot 1957 op toeristen en schoolklasjes. Publieke verontwaardiging over de kleine accommodaties en slechte verzorging deden het park de das om, en de nog overgebleven dieren werden naar Emmen, Blijdorp en Artis verplaatst voor zover dat ging. De dieren die niet konden worden herplaatst werden alsnog afgemaakt. Het terrein werd terugverkocht aan de Gemeente, die er nog enkele tentoonstellingen en marktjes hield, maar het terrein viel vanaf de 60'er jaren in ongebruik en werd als onverkoopbaar gezien in verband met de ligging.

Natuurlijk heeft het braakliggende terrein al generaties lang aantrekkingskracht op de lokale jeugdigen: de oude Ijsberenkeul is een prima skatebaan, en de verschillende hallen en vertrekken zijn goede hangplekken. Dit maakt het ook een ontmoetingsplek voor criminele elementen, en zeker 's nachts is het er niet veilig.

Overlangbroek

Traditioneel wonen in deze wijken de arbeiders die de schepen laden en lossen in de Langbroek Diepwaterhaven. Ook hier echter heeft de verloedering sterk toegeslagen, en de wijk heeft een welverdiende reputatie voor zeebonken en arbeiders die voor de juiste valuta wel een oogje dichtknijpen. Enkele goedkope hotels voorzien buitenlandse matrozen van een slaappleats en maken het algehele gevoel van de wijk er ook niet prettiger op.

Tot overmaat van ramp liggen een aantal stukken land braak en zijn hierdoor veelal hang- of ontmoetingsplekken van de slechtere elementen. De buurtwacht heeft er nog geen directe actie tegen ondernomen, vooral omdat deze grotendeels buitenlandse bendes (Polen en Puerto-Ricanen) bewapend zijn met meer dan stokken...

Langbroekhaven

De Langbroekhaven zou het economisch hart zijn van Dorestad als er niet een grote schaduw over hing. Het terrein van overslaghavens, laaddokken en hallen is druk en vervuild, en een broedplaats voor smokkel door de georganiseerde misdaad. Het nauwe, drukke district leent zich perfect voor clandestiene zaken, en de politie kan weinig anders doen dan pogen om zo veel mogelijk daders te pakken te krijgen.

Origineel aangelegd als opvolger van de Oude Haven is de Langbroekhaven nog steeds de belangrijkste binnenvaarthaven in de omgeving, en de grootste van de wereld, maar de relatief nieuwe Kellerhaven komt sneller naderbij met meer groeiruimte en een directe haven langs het Amsterdam-Rijnkanaal. Nog altijd echter komen in deze haven veel grondstoffen binnen voor de vele fabrieken en het grote Eck en Wiel terrein; ook wordt er veel constructiemateriaal, papier en hout vervoerd, en recentelijk is er een bestaande haven aangepast om autoschepen te faciliteren. Ook kent de Langbroekhaven een overdekt dok naast de Mittal Steel Company zodat staal zonder last van het weer kan worden gelost.

Het district blijft echter donker en nauw. De arbeiders komen en gaan in loodzware onderbemande ploegendiensten, waar het elke keer weer moeilijk is om de in- en uitlaad deadlines te halen. Vele van hen zijn er niet rouwig om hun lage salaris aan te vullen met een steekpenning of twee, en de politieaanpak van de corruptie heeft vooralsnog geen noemenswaardig effect gehad. Na de Rotterdamse haven en Schiphol is Dorestad de derde op de ranglijst van punten waar drugs Nederland binnenkomen, vooral via Duitsland.

Gemeentelijke Energiecentrale

De grote gemeentelijke energiecentrale gebouwd in 1957 ligt relatief dicht bij het centrum, en is daarmee automatisch de zondebok voor de vervuiling in de Langbroekhaven. Niet is echter minder waar, omdat de fabriek netjes en schoon functioneert. Echter de enorme schoorsteen die de hele dag wolken uitbraakt boven de Oranjewijk is een heikel punt voor buurtbewoners, die er alles aan doen om de centrale weg te krijgen.

Bij modernisaties verdwenen er grote hoeveelheden belastinggeld in de zakken van stadsfunctionarissen, wat ook niet hielp voor de reputatie van de energiecentrale, en daarom wil de Gemeente de faciliteit al een paar jaar privatiseren. Om die reden onderhandelen Burgemeester en Wethouders op dit moment met twee mogelijke kopers voor de centrale, die beide al bij Rotterdam en Amsterdam soortgelijke projecten hebben. Het personeel en de vakbonden zijn hier niet blij mee en hebben al gedreigd met protesten.

Ecodok

Droogdok Hollandia was al sinds 1920 verantwoordelijk voor de reparatie van zwaar beschadigde schepen en groot onderhoud voor de normale binnenvaartschepen die gerepareerd of opnieuw geteerd moesten worden. In 1987 opende Hollandia een grotere faciliteit in de Kellerhaven en trok weg uit Langbroek in verband met het ontbreken van groeimogelijkheden en de fors toenemende criminaliteit.

Een aantal investeerders kwam met een plan om de faciliteiten te hergebruiken: het Ecodok zou de eerste werf ter wereld moeten worden waar oude schepen op een milieuvriendelijke manier zouden worden gesloopt. Echter, halverwege het ombouwen van de faciliteit trokken twee investeerders zich terug en voor nu staat het complex anno 1999 nog steeds leeg. De halfvolle dokken en stille bouwkransen zijn een favoriete plek voor het criminele circuit, die ook de bouwplaats al hebben gestript van alle mogelijke nuttige materialen. Gevreesd wordt dat ook dit terrein braak komt te liggen aangezien het terrein nog altijd van het failliete Ecodok is.

Hofsteede–de With Constructies – Locatie Lekdijk

Het grote constructiebedrijf heeft locaties door heel Dorestad, maar locatie Lekdijk is waar het allemaal is begonnen is als klein lokaal aannemersbedrijf. Gelegen tussen de Broekerwaard en de Langbroekhaven langs een eenzaam stukje Lekdijk woonde de eigenaar in die periode nog in het woonhuis op het terrein. Gedurende de afgelopen drie decennia groeide het bedrijf gestaag als constructiespecialist bij de grote uitbreidingprojecten van Dorestad.

Inmiddels opereren ze vanuit een kantoor in Stadsdeel Oost door het hele land heen, en de oude locatie Lekdijk ligt er verlaten bij. Het oude woonhuis is nog in gebruik als kantine voor het garagepersoneel van het enige bedrijfje wat nog actief is op het terrein, thuis van de succesvolle rallystal van Hofsteede-De With. Het bedrijfje kende even wat opschudding toen de beheerder werd

gearresteerd nadat er schoten waren gehoord op het terrein, maar de politie heeft dit afgeschreven als een incident van vandalisme door bendes nadat er kogelgaten werden aangetroffen in de garagedeur van het complex. Inmiddels is alles weer bij het oude en het team werkt er hard aan om volgend jaar mee te doen met enkele woestijnrally's. Kort geleden was op deze plek het veelbewogen Elysium van Maart 1999 op uitnodiging van CJ Hofsteede-De With, Verwant van Geslacht Brujah te Dorestad.

Project Noordoever Ravenswaal – de Broekerwaard

Na jaren conflicten en vele demonstraties tegen de uitbreiding van de Langbroekhaven richting Amerongen ten koste van de groene strook aan de Ravenswaal zijn Milieudefensie en Stichting Het Utrechts Landschap overeen gekomen om het voormalige braakliggende industriegebied terug te geven aan de natuur. Na principeafspraken in 1992 zijn de gebouwen grotendeels gesloopt en veel van de meest vervuilde grond gesaneerd, waardoor er nu een ononderbroken stroomgebied van 3000 hectare ligt tussen de Langbroekhaven en Amerongen aan de zuidzijde van Amerongenweteringweg / Lekdijk.

In januari 1993 werd definitief begonnen aan de 'bouw' van het natuurgebied. Fase I hield het verhogen van de Rijnsteegbrug en de weg ernaartoe in, waardoor het gebied niet langer door een weg werd onderbroken, terwijl de oude fabrieken grotendeels werden gesloopt, minus een paar panden die voor de PR-waarde bleven staan om te worden 'teruggeclaimd' door de natuur. Fase II was het uitzetten van verdwenen plant- en diersoorten terwijl de oude dijken werden doorgestoken. Inmiddels is Fase III van het project afgerond en de Lekdijk verlegd naar het noorden om de rivier de kans te geven het gebied weer te laten verwilderen.

Hoewel het een soort bospark moet worden met een aantal kunstmatige ruïnes als bufferzone tussen de haven en de Utrechtse Heuvelrug heeft het geheel geen goede reputatie. De junks en zwervers die in de oude fabrieken onderdak vonden zijn lang niet allemaal vertrokken, en na zonsondergang is het er niet prettig. De ruïnes geven het geheel in plaats van een hoopvolle een sterk verwilde aanblik, en de Rijnsteegbrug die boven alles uittoert werpt schaduwen die het geheel een ontmoedigende aanblik geven. Voor het moment ziet het ernaar uit dat het project zijn deadline van 2000 niet gaat halen, en dat "Natuurpark Broekerwaard" nog even op zich laat wachten.

Meerdere Gallowayrunderen en Konikpaarden, met liefde en moeite uitgezet, zijn amateuristisch geslacht door verveelde jongeren of hongerige zwervers, vooral aan de Oostrand waar haven en natuurgebied botsen. In de zich ontwikkelende moeraslanden is het prettig ontmoeten tussen de onguurdere elementen uit de haven, en sinds 1992 zijn er al minimaal drie dumpingen van lijken geweest. Aangezien het aanleggen van paden en verlichting pas volgend jaar gepland is wanneer de grond is ingedaald zal het voorlopig nog wel zo blijven.

De oude koolteerfabriek

De fabriek is al zo lang gesloten dat de originele naam van het bedrijf al lang verloren is gegaan en het kenmerkende roodstenen complex al jaren bekend staat als de Oude Koolteerfabriek. Generaties werkers hebben er koolteer, origineel een restproduct van de gaswinning uit steenkool, verwerkt tot het materiaal dat de rompen van houten schepen waterdicht hield. Met zoveel scheepsverkeer zo dichtbij groeide het complex gestaag en trok een hele generatie werkers naar zich toe. Veelal kwamen zij uit de Oranjewijk en Dorestad Centrum waar ze in de volksmond "De Geeltjes" genoemd door de geel uitgeslagen geïrriteerde huid, het gevolg van vrijgekomen carbonzuur.

Voor de Tweede Wereldoorlog al liep de vraag voor koolteer zo terug dat de fabriek sloot, maar het oude complex en de vervuilde grond kreeg geen kopers. Na sanering van de grond in 1992 werd besloten om het deel van de grond dat niet afgegraven kon worden in te kapselen in een laag beton en de gebouwen te laten staan om te laten verwilderen. Twee van de drie oude fabriekshallen zijn inmiddels ondergelopen en staan in een halve meter water. De oude overslagplaats is nog droog, maar het gespleten beton toont al een enthousiast ontwikkelend grasland al is de weg die naar de gebroken poort leidt is nog redelijk intact en wordt nog verbazend veel gebruikt. Het meest intacte gebouw is het semi-statige administratiecomplex, waar de oude kantine zat en de kantoorjes voor het ondersteunende personeel. De meeste kamers hebben nog een dak en zijn nog beschermd van de elementen, maar de praal van het voorgebouw is inmiddels geheel verlopen en waarschijnlijk loopt ook dit gebouw in de herfst van 1999 of de lente van 2000 onder bij het aanzwellen van de rivier. Voor het moment is het complex populair onder 'urban explorers', junkies, zwervers en personen die hun zakencontacten diep in de nacht en afgelegen willen spreken.

Waco Beton

Direct na de Tweede Wereldoorlog werd op de goedkope grond in de Broekerwaard het Waco Terrein gebouwd en jarenlang produceerde de fabriek het beton en cement dat half Dorestad heeft gebouwd. In de mid-70-er jaren echter toen het industrieterrein leegliep zocht het bedrijf naar andere mogelijkheden en bouwde in de Kellerhaven een gloednieuw complex wat ook zijn landelijke hoofdkantoor werd.

In 1979 reed de laatste betonwagen weg van het terrein, en het laatste personeel vertrok kort daarna naar het nieuwe gebouw. Daarmee was het Waco Terrein de laatste fabriek die sloot en voor het B&W

ook symbolisch het terrein waar de revitalisatie van de Broekerwaard moest beginnen. Het overslagterrein huist nu het informatiecentrum voor de Broekerwaard waar een regelmatige stroom bezoekers en wandelaars de voortgang van het gebied komt bekijken. Hoewel het overslagterrein, de weg ernaartoe en het informatiecentrum goed zijn onderhouden staan rond het terrein nog de resten van de oude betonmolens en de garage waar de betontrucks werden gerepareerd weg te roesten. De definitieve plannen voor het terrein zijn nog niet bekend gemaakt, maar recent is er een gloednieuw hekwerk omheen gezet, dus het lijkt alsof er een beslissing is genomen.

De Watertoren

Tegen de dijk aan bij de Uiterwaarden staan de grote bassins en watertoren die Dorestad jaren hebben voorzien van drinkwater, gedeeltelijk gewonnen uit de rivieren en gedeeltelijk gezuiverd water uit haar riolen. Bij de herinrichting van het terrein rezen er vragen bij het Gemeentebestuur over het nut van de relatief dure watertoren ten opzichte van de nieuwe waterzuiveringsinstallatie elders in Dorestad, en sindsdien fungeert het complex slechts nog als tussenzuiveringsstation voordat het rioolwater de Ravenswaal instroomt.

Voor het moment is het complex technisch gezien nog in gebruik in samenwerking met de waterzuiveringsinstallatie, maar de watertoren is geen drinkwatervoorziening meer door de zorgen om de vervuiling van de omliggende gebieden en haar hoge kosten. Haar toekomst lijkt onzeker.

Eck en Wiel

Tussen de Eerste en Tweede Wereldoorlog hadden de industriegebieden rond Dorestad de sterke behoefte aan uitbreiding, en na lang wikken en wegen koos de gemeente ervoor om de landbouw- en natuurgebieden op de zuidoever van de Ravenswaal tegenover de Langbroekhaven in zijn geheel te bebouwen met nieuwe zware industrie. Voor de aanleg moest het dorpje Maurik met zijn 600 inwoners wijken, en de 400 hectare aanwezige bossen werden gekapt om ruimte te maken tezamen met nog eens rond de 500 hectare landbouwgrond. Na een aantal jaren vertraging door procedures en onteigeningen was het Industrierrein Eck en Wiel (of gewoon "De Eck") een feit.

Door de toegenomen werkgelegenheid groeide het dorpje Eck en Wiel en de Ameringen explosief en werd de Rijnsteegbrug aangelegd om de oostelijke verkeersstroom in goede banen te leiden. Het terrein huisvest vooral de grotere fabrieken en zwaardere industrie, en heeft zijn eigen haventje voor overslag en bijtanken van de vloot schepen die Dorestad aandoet.

Dow - Chemische fabriek

Vlak na de Tweede Wereldoorlog werd door de Dow Chemical Company een grote fabriek gebouwd tegenover de Langbroekhaven voor het maken van onder andere polymeren. Inmiddels is het complex uitgegroeid tot een volwaardige raffinaderij en chemisch complex, en permanente zorg voor alle omwonenden.

Officieel produceert de faciliteit een plastic (polyurethaan), additieven voor scheepsbrandstoffen en synthetische verf, en is daarmee leverancier aan meerdere havenbedrijven en de zware industrie van de Benelux. Geruchten zijn dat het bedrijf ook fenol en magnesium produceert, twee stoffen die kunnen worden gebruikt in explosieven. Geheel ongegrond is dat niet: tijdens de Vietnamoorlog produceerde het moederbedrijf voor het Amerikaanse leger onder andere napalm. Ook nam het kort geleden een failliet bedrijf over dat in India voor een chemische ramp had gezorgd en ontkende alle verantwoordelijkheid. Vrees voor soortgelijke incidenten in Nederland is sindsdien alleen nog maar toegenomen.

Het bedrijf heeft nog alle gifschandalen kunnen vermijden, maar de grond en het water om de faciliteit heen zijn zwaar verontreinigd, en vooral in de zomermaanden is de stank in een straal van een halve kilometer overdag bijna ondraaglijk. Natuurlijk is de fabriek daarmee frequent doel van Greenpeace en Milieudefensie, vooral ook omdat het tegenover een natuurgebied ligt.

Penitentiare Inrichting Maurik

De eerste grote gevangenis sinds de oude Lemmerpoort dichtging in 1867 is Maurik een van de nieuwste faciliteiten van het Ministerie van Justitie. Voltooid in 1996 vlakbij DOW Chemical ligt het cellencomplex van twee verdiepingen op een kleine kunstmatige grondverhoging omringd door meerdere lagen hek. De inrichting is ontworpen voor langgestraften schuldig aan de zwaardere misdrijven en is daarmee een Extra Beveiligde Inrichting, EBI.

Het gebouw zelf heeft echter ondanks de nieuwigheid wat mankementen. Naast de typische stank van het industriegebied hekelen de gevangenen het grondwater dat soms door de putten omhoog komt, het gebrek aan ventilatie in de zomer en de kleine benauwde kamertjes. Het Rijk wuift alle protesten weg, echter, en herinnert iedereen eraan dat deze personen hier niet voor niets zitten; ze nemen daarmee het relatief hoge zelfmoordpercentage voor lief. Dit heeft wel geleid tot een vrij groot verloop van personeel, maar de directie bestrijdt dit met professionele hulp ingehuurd in Dorestad, vooral vanuit het Hart Ziekenhuis.

Een heikel punt tussen Gemeente en Overheid is de cellencapaciteit in Maurik: er is overcapaciteit en de Gemeente zou dit graag willen inzetten om arrestanten in geval van voetbalwedstrijden of rellen in te sluiten. Dit zou betekenen dat deze personen tussen de langgestraften komen te zitten, iets dat het Rijk afhoudt. Hierdoor is er nu een gevangenisboot ingezet ter ondervanging, maar dit wordt door alle partijen gezien als een slechte oplossing.

Scheepssloperij Rijswijk N.V.

Het grote complex van Scheepssloperij Rijswijk begon in 1850 enkele kilometers verderop in Dorestad Centrum als een handeltje in oud-ijzer. Pas in 1901 zag zootje Rijswijk, die een aantal jaren in de binnenvaart had gezeten, er heil in om met 5000 gulden op zak een scheepssloperij te beginnen in de Broekerwaard. Eerst werden er houten schepen gesloopt, en later ook veel winstgevender ijzeren waarvoor de grootte van het terrein moest worden verdubbeld.

Na de Tweede Wereldoorlog werd het terrein verplaatst naar een nieuw complex in Eck en Wiel, waar het de eerste jaren bezig was met het slopen van oude oorlogsschepen en de vele wrakken die

Nederland rijk was na de Duitse bezetting. Sinds die tijd zijn er al ruim 1200 schepen gesloopt; het personeel weet doorgaans vijf tot acht schepen per kwartaal te verwerken afhankelijk van de grootte van de klus.

Het bedrijf zelf ligt op een uitgestrekt terrein met een zestal enorme loodsen, enkele grote kranen en een kenmerkende schuine kade om schepen uit het water te trekken. Een 'wachthaven' ligt vol met aangemeerde schepen die hun beurt afwachten, veelal roestende wrakken waarvan er meer dan eens een schip zinkt en gelicht moet worden door de oude Smit-Tak bok die jaren geleden is gekocht in Rotterdam. Een verveelde nachtwacht en twee waakhonden patrouilleren het terrein maar kunnen niet voorkomen dat jeugdigen de gestripte karkassen van schepen komen bekijken voor de lol of om te kijken of er nog wat te halen valt. De politie is er al twee keer aan te pas gekomen om een illegale Rave op te doeken die een op een oud partyschip plaatsvond.

De laatste tijd heeft de sloperij het moeilijk: vooral de toegenomen arbeidskosten en de strakke milieu regelingen maken de sloperij heel duur, en er zijn geruchten en zorgen bij het personeel dat mogelijkwijs het bedrijf zal worden gesloten als de economische situatie niet aantrekt. Men vreest nog steeds dat het Ecodok-Project in de Langbroekhaven op een dag van de grond komt, wat waarschijnlijk de doodsteek zou betekenen voor dit bedrijf.

Buitenwijken & randgemeentes

De kleine dorpskernen van Udijk, Werkhoven, Leerum, Ommeren, Eck en Wiel, Emerden, Ameringen, Rijswijk en Ingen liggen tussen de industrieterreinen. De dorpjes zelf zijn nog aardig rustiek, en veelal de plek waar gehaaste forenzen zich aan het einde van hun lange dagen terugtrekken voor wat welverdiende ontspanning. Buiten de spits om zijn de dorpjes ook goed te bereiken via auto en bus. Doorn is een behoorlijk rijke gemeente en huist veel gegoede burgerij en rijke middenstand. Veelal mooie huizen gecombineerd met dure experimentele villa's maken dit een volgend potentieel groeigebied voor de rijkere in Dorestad, genesteld tegen de Utrechtse heuvelrug en slechts een afslag van Dorestad zelf verwijderd.

Houten is de meest recente aanwinst van Dorestad en sinds 1966 een van de snelst groeiende gebieden in provincie Utrecht. In 1994 is de wijk toegevoegd aan Gemeente Dorestad en vanaf 1 januari 1995 werd de wijk een Vinex locatie (*Vierde Nota Ruimtelijke Ordening Extra*) waardoor een aantal regels betreffende hoeveelheid nieuw te bouwen huizen niet langer van kracht waren. Station Houten is recent uitgebreid, en er staan voor het moment al 8000 nieuwe huizen in de planning. Hoewel Houten nu nog geldt als een randgemeente zal het lang niet lang meer duren of ze neemt definitief in Dorestad de status van wijk aan.

Waterzuiveringsinstallatie Caspargauw

In 1977 werden er in en om Dorestad drie nieuwe zuiveringsinstallaties gebouwd om de toegenomen hoeveelheid afvalwater te verwerken. Caspargauw is hier de grootste van, gelegen nabij Kooten in een voormalige uiterwaard van de oude Caspargauwdijk. Hoewel de twee andere faciliteiten bij de Langbroekhaven en Stadsdeel Zuid bovengronds zijn gebouwd werd dat bij de Caspargauw als 'uitzichtverpestend' gezien, en bijna de gehele faciliteit is ondergronds.

De bijna geheel geautomatiseerde faciliteit zuivert per dag voor meer dan een half miljoen mensen het afvalwater voordat het terugstroomt in de Kromme Rijn of het Amsterdam-Rijnkanaal, en dient als centrum voor bijna alle riolering die door de bewoonde wijken loopt.

Fort Vechten

In het uiterste noord-westen van de gemeentegronden van Dorestad staat het oude Fort Vechten, nu Oorlogsmuseum Vechten. Voorheen was Fort Vechten tezamen met Fort Rhijnauwen de versterkingslinie die Dorestad veilig hield, maar de sterk achterhaalde forten hebben tegenwoordig beide een monumentale functie. Wel traint personeel van de Kromhout Kazerne nog met regelmaat in en om het fort, en krioelt het overdag van de toeristen die het museum komen bekijken.

Kellerhaven

Een van de initiatieven die de gemeente van Dorestad nam om de druk op de stad te verlagen was om een geheel nieuw industrieterrein te ontwikkelen tegen de A15 aan ter hoogte van Tiel. De haven is een uitzondering binnen Dorestad vooral omdat de meeste van haar medewerkers uit het nabijgelegen Tiel komen aan de andere kant van de A15. Het terrein is overduidelijk ontworpen en gebouwd in de 60'er jaren en heeft zeker ten opzichte van de Langbroekhaven aan populariteit gewonnen. Verwacht wordt dat de grondprijzen nog verder stijgen als de HSL doorgang vindt, omdat de Kellerhaven dan haar eigen station gaat krijgen.

Appendix I – Opleidingen Universiteit Dorestad

Accountancy & Control
Actuariële wetenschappen
Arbeidsrecht
Archiefwetenschap
Astronomy and Astrophysics
Bestuur en beleid
Boekwetenschap en handschriftenkunde
Business Economics
Business Studies
Cognitive Science
Communicatiewetenschap
Comparative Labour and Organisation Studies
Culturele antropologie
Discourse and Argumentation Studies
Documentaire informatiewetenschap
Econometrics
Economics
Educational Policy and Management Studies
European Private Law
Europese studies
Fiscaal recht
Fiscale economie
Grid Computing (voorheen Computer Science)
Human Geography, Planning and Development Studies
Human Resource Management
Informatiekunde
Informatierecht
Internationaal en Europees belastingrecht
International and European Law
International Business Transactions & Law
International Development Studies
Journalistiek en communicatiewetenschap
Logic
Mathematics
Mathematics and Science Education
Media en cultuur
Nederlands belastingrecht
Notarieel recht
Omgevingsrecht
Operations Research and Management
Physics
Politicologie
Privaatrechtelijke rechtspraak
Real Estate Finance
Science and Technology Studies
Software Engineering
Staats- en bestuursrecht
Stochastics and Financial Mathematics
Strafrecht
Systeem- en netwerkbeheer
Technical Artificial Intelligence
Verzekeringkunde